Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (втори разширен състав)

10 ноември 2017 година*

„Конкуренция — Картели — Сектор на лихвените деривати в йени — Решение, с което се установяват шест нарушения на член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП — Манипулиране на референтните междубанкови проценти JPY LIBOR и Euroyen TIBOR — Ограничение на конкуренцията с оглед на целта — Участие на финансов посредник в нарушенията — „Хибридна“ процедура за постигане на споразумение — Принцип на презумпцията за невиновност — Принцип на добра администрация — Глоби — Основен размер — Извънредно адаптиране — Член 23, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1/2003 — Задължение за мотивиране“

По дело T-180/15

Icap plc, установено в Лондон (Обединеното кралство),

Icap Management Services Ltd, установено в Лондон,

Icap New Zealand Ltd, установено в Уелингтън (Нова Зеландия),

за които се явяват C. Riis-Madsen и S. Frank, адвокати,

жалбоподатели,

срещу

Европейска комисия, за която се явяват V. Bottka, B. Mongin и J. Norris-Usher, в качеството на представители,

ответник,

с предмет искане на основание член 263 ДФЕС за отмяна на Решение C(2015) 432 окончателен на Комисията от 4 февруари 2015 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39861 — Лихвени деривати в йени) и, при условията на евентуалност, за намаляване на размера на глобите, наложени на жалбоподателите с посоченото решение,

ОБЩИЯТ СЪД (втори разширен състав),

състоящ се от: M. Prek (докладчик), председател, E. Buttigieg, F. Schalin, B. Berke и J. Costeira, съдии,

секретар: L. Grzegorczyk, администратор,

* Език на производството: английски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 10 януари 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

I. Обстоятелствата по спора

1 Жалбоподателите, Icap plc, Icap Management Services Ltd и Icap New Zealand Ltd, са част от предприятие за извършване на услуги по финансово посредничество чрез гласови и електронни мрежи, което предоставя и последващи търговията услуги (наричано по-нататък „Icap“).

2 В Решение C(2015) 432 окончателен от 4 февруари 2015 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39861 — Лихвени деривати в йени) (наричано по-нататък „обжалваното решение“) Европейската комисия приема, че Icap е участвало в извършването на шест нарушения на член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП, свързани с манипулиране на референтните междубанкови лихвени проценти *London Interbank Offered Rate* (LIBOR, лондонски междубанков лихвен процент) и *Tokyo Interbank Offered Rate* (TIBOR, токийски междубанков лихвен процент) на пазара на лихвените деривати в японски йени, като тези нарушения предварително са били констатирани с Решение C(2013) 8602 окончателен на Комисията от 4 декември 2013 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39861 — Лихвени деривати в йени) (наричано по-нататък „решението от 2013 г.“).

3 На 17 декември 2010 г. UBS AG и UBS Securities Japan (наричани по-нататък заедно „UBS“) сезират Комисията с искане да им бъде предоставен пореден номер в съответствие с Известието на Комисията относно освобождаване от глоби и намаляване на техния размер по делата за картели (ОВ C 298, 2006 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 5, стр. 6, наричано по-нататък „Известието относно сътрудничеството“), като я уведомяват за наличието на картел в сектора на лихвените деривати в японски йени.

4 На 24 април 2011 г., 18 ноември 2011 г., 28 септември 2012 г. и 3 декември 2012 г. съответно Citigroup Inc. и Citigroup Global Markets Japan Inc. (наричани по-нататък заедно „Citi“), Deutsche Bank Aktiengesellschaft (наричано по-нататък „DB“), R. P. Martin Holdings и Martin Brokers (UK) Ltd, както и The Royal Bank of Scotland (наричана по-нататък „RBS“) правят искания в съответствие с Известието относно сътрудничеството (съображения 47—50 от обжалваното решение). На 29 юни 2011 г. и 12 февруари 2013 г. Комисията предоставя на UBS и Citi условно освобождаване съгласно параграф 8, буква б) от споменатото известие (съображения 45 и 47 от посоченото решение).

5 На 12 февруари 2013 г. съгласно член 11, параграф 6 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 ДФЕС] и [102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167), Комисията образува производство за установяване на нарушение срещу UBS, RBS, DB, Citi, R. P. Martin Holdings и Martin Brokers (UK), както и срещу JP Morgan Chase & Co., JP Morgan Chase Bank, National Association and J. P. Morgan Europe Ltd (съображение 51 от обжалваното решение).

6 На 29 октомври 2013 г. Комисията изпраща изложение на възраженията на дружествата, посочени в точка 5 по-горе (съображение 52 от обжалваното решение).

7 В съответствие с процедурата за постигане на споразумение, предвидена в член 10а от Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията от 7 април 2004 година относно водените от Комисията производства съгласно членове [101 ДФЕС] и [102 ДФЕС] (ОВ L 123, 2004 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 242), изменен с Регламент (ЕО) № 622/2008 на Комисията от 30 юни 2008 г. (ОВ L 171, 2008 г., стр. 3), Комисията приема решението от 2013 г., в което заключава, че посочените в точка 5 по-горе дружества са нарушили разпоредбите на член 101 ДФЕС и член 53 ЕИП, като са участвали в споразумения или съгласувани практики с цел ограничаване или нарушаване на конкуренцията в сектора на лихвените деривати в японски йени.

А. Административното производство, в което е прието обжалваното решение

8 На 29 октомври 2013 г. съгласно член 11, параграф 6 от Регламент № 1/2003 Комисията образува производство за установяване на нарушение срещу жалбоподателите (съображение 53 от обжалваното решение).

9 На 31 октомври 2013 г. е проведена среща с цел да бъде постигнато споразумение по смисъла на член 10а от Регламент № 773/2004, като на тази среща Комисията посочва пред жалбоподателите какви възражения смята да отправи до Icap и с какви основни доказателства разполага в това отношение (съображение 54 от обжалваното решение).

10 На 12 ноември 2013 г. жалбоподателите уведомяват Комисията за намерението си да не участват в процедура за постигане на споразумение (съображение 55 от обжалваното решение).

11 На 6 юни 2014 г. Комисията изпраща на жалбоподателите изложение на възраженията. Те отговарят на това изложение на 14 август 2014 г., както и в хода на устното изслушване, проведено на 12 септември 2014 г. (съображения 58 и 59 от обжалваното решение).

12 Комисията приема обжалваното решение на 4 февруари 2015 г., като упреква Icap, че е „улеснило“ извършването на шест нарушения, и му налага шест глоби с общ размер 14 960 000 EUR.

Б. Обжалваното решение

1. Съответните продукти

13 Разглежданите в случая нарушения се отнасят до лихвените деривати в японски йени, индексирани въз основа на JPY LIBOR или Euroyen TIBOR. JPY LIBOR е съвкупност от референтни лихвени проценти, използвани на междубанковия пазар в Лондон (Обединеното кралство), и към момента на приемане на обжалваното решение се определя и публикува от British Bankers Association (BBA, Британска банкова асоциация) и служи за редица финансови продукти в японски йени. Той се изчислява въз основа на процентите, предлагани ежедневно от представителна група от банки, членуващи в посочената асоциация (наричана по-нататък „групата JPY LIBOR“). Предлаганите проценти позволяват да се определи „осреднен“ лихвен процент, по който всяка банка от посочената група би могла да заема средства, като иска и приема междубанкови оферти при умерен обем. Следователно въз основа на предоставените от посочените банки данни и като изключва четирите най-високи и четирите най-ниски стойности, BBA определя дневните ставки на JPY LIBOR. Euroyen TIBOR е съвкупност от референтни лихвени проценти, използвани на междубанковия пазар в Токио (Япония); той има еквивалентна функция, но се изчислява от Japanese Banker Association (JBA, Японска банкова асоциация), като за основа служат процентите на представителна група от членовете на посочената асоциация и се изключват двете най-високи и двете най-ниски стойности. Комисията приема, че процентите

на JPY LIBOR и Euroyen TIBOR са съставна част от цените на лихвените деривати в японски йени. Те могат да се отразят на размера на сумата, която банката ще трябва да плати или ще получи при настъпване на падежа на насрещната ѝ престация или на специални интервали. Най-често срещаните деривати са форуърдните лихвени договори, лихвените суапове, лихвените опции и лихвените фючърси (вж. съображения 9—19 от обжалваното решение).

2. Деянията, в чието извършване е обвинено Icap

14 Icap е обвинено в това, че е „улеснило“ извършването на шест нарушения, а именно:

– „нарушението UBS/RBS от 2007 г.“ в периода от 14 август до 1 ноември 2007 г.,

– „нарушението UBS/RBS от 2008 г.“ в периода от 28 август до 3 ноември 2008 г.,

– „нарушението UBS/DB“ в периода от 22 май до 10 август 2009 г.,

– „нарушението Citi/RBS“ в периода от 3 март до 22 юни 2010 г.,

– „нарушението Citi/DB“ в периода от 7 април до 7 юни 2010 г.,

– „нарушението Citi/UBS“ в периода от 28 април до 2 юни 2010 г.

15 На първо място, Комисията приема по-специално че Icap извършва дейност като финансов посредник на пазара на депозити в брой в японски йени посредством офиса си „Cash/Money Market desk“, намиращ се в Лондон. В рамките на тази дейност то изготвя за участниците на посочения пазар прогнози както за наличния обем, така и за цените, като целта е да се улесни сключването на споразумения между споменатите участници. Що се отнася по-конкретно до прогнозите, които Icap изготвя за посочените участници на пазара, Комисията отбелязва по същество, че те включват прогнозите му за ставките на JPY LIBOR за деня под формата на бюлетин, изпращан до финансови институции, сред които са и някои банки от групата JPY LIBOR. Според Комисията посоченият бюлетин е оказал съществено влияние върху поведението на банките, що се отнася до предлаганите от тях проценти (съображения 98—101 от обжалваното решение).

16 На второ място, Комисията посочва, че Icap е и финансов посредник на пазара на лихвените деривати в японски йени, като той изпълнява тази функция посредством специален офис. Според нея някои от трейдърите, работещи в посочения офис, освен че са извършвали законни сделки с H., трейдър в UBS и впоследствие в Citi, също така са се опитали по искане на последния да повлияят на курсовете на JPY LIBOR, било като изменят посочения бюлетин, било като използват връзките на Icap с определени банки от групата JPY LIBOR (съображения 102 и 103 от обжалваното решение).

17 На трето място, Комисията смята, че вследствие на това Icap е улеснило извършването на шестте нарушения, установени в решението от 2013 г. (съображения 165—171 от обжалваното решение). Първо, по отношение на нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/RBS от 2008 г. и UBS/DB Комисията отбелязва, че трейдър в UBS е ползвал услугите на Icap, за да повлияе на процентите, предлагани от някои банки от групата JPY LIBOR, които не участват в посочените три картела. В това отношение тя упреква Icap, че е използвало връзките си с банките от споменатата група за постигане на преследваните от UBS цели и че е разпространило невярна информация за бъдещите ставки на JPY LIBOR (съображение 77, букви а) и б) и съображения 106—141 от посоченото решение). Второ, по отношение на нарушенията Citi/UBS и Citi/DB Комисията приема, че трейдър в Citi е ползвал услугите на Icap, за да повлияе на процентите, предлагани от някои банки от споменатата група, които не участват в тези два картела. В това

отношение тя упреква Icap и за това, че е използвало връзките си с банките от същата група и че е разпространило невярна информация (съображение 83, букви а) и б) и съображения 154—164 от обжалваното решение). Трето, по отношение на нарушението Citi/RBS тя упреква Icap, че е действало като посредник в контактите между трейдър в Citi и трейдър в RBS, за да улесни извършването на това нарушение (съображения 84 и 142—153 от посоченото решение).

3. Изчисляването на глобата

18 Като предварителна бележка Комисията припомня, че съгласно Насоките относно метода за определяне на глобите, налагани по силата на член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003 (ОВ C 210, 2006 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 4, стр. 264, наричани по-нататък „Насоките от 2006 г.“), основният размер на глобата трябва да бъде определен с оглед на контекста, в който е извършено нарушението, както и по-специално на тежестта и продължителността на нарушението, и че ролята на всеки участник трябва да бъде преценена индивидуално, като се вземат предвид евентуалните смекчаващи и утежняващи обстоятелства (съображение 284 от обжалваното решение).

19 Комисията отбелязва, че Насоките от 2006 г. предоставят само ограничени напътствия за изчисляването на глобите на помагачите. Според Комисията, като се има предвид, че Icap извършва дейност на пазара на услугите по финансово посредничество, а не на пазара на лихвените деривати, тя не може да замести цената на лихвените деривати в японски йени с тази на посредническите услуги, за да определи оборота и размера на глобата, тъй като в противен случай няма да бъдат отразени тежестта и естеството на нарушението. От това тя заключава по същество, че следва да бъде приложен параграф 37 от Насоките от 2006 г., който ѝ позволява да се отклони от тези насоки при определяне на основния размер на глобата (съображение 287 от обжалваното решение).

20 С оглед на тежестта на извършените в случая деяния и на продължителността на участието на Icap във всяко от разглежданите шест нарушения, Комисията определя за всяко от тях основния размер на глобата, както следва: 1 040 000 EUR за нарушението UBS/RBS от 2007 г., 1 950 000 EUR за нарушението UBS/RBS от 2008 г., 8 170 000 EUR за нарушението UBS/DB, 1 930 000 EUR за нарушението Citi/RBS, 1 150 000 EUR за нарушението Citi/DB и 720 000 EUR за нарушението Citi/UBS (съображение 296 от обжалваното решение).

21 Що се отнася до определянето на окончателния размер на глобата, Комисията не установява никакви смекчаващи или утежняващи обстоятелства и отчита, че горната граница от 10 % от годишния оборот не е превишена (съображение 299 от обжалваното решение). Поради това в член 2 от разпоредителната част на обжалваното решение тя налага на жалбоподателите глоби, чийто окончателен размер е равен на основния им размер.

II. Производството и исканията на страните

22 На 14 април 2015 г. жалбоподателите подават в секретариата на Общия съд жалбата по настоящото дело.

23 На 15 февруари 2016 г. по предложение на съдията докладчик и в рамките на процесуално-организационните действия, предвидени в член 89 от Процедурния правилник, Общият съд (четвърти състав) приканва жалбоподателите да отговорят на въпрос, свързан с второто изтъкнато от тях основание, с оглед на обявяването на решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия (C-194/14 P, EU:C:2015:717).

24 На 29 февруари 2016 г. жалбоподателите отговарят на въпроса на Общия съд, като се отказват да поддържат част от второто изтъкнато от тях основание.

25 След промяна в съставите на Общия съд съдията докладчик е включен във втори състав, на който съответно е разпределено настоящото дело.

26 По предложение на втори състав Общият съд решава да препрати делото на разширен съдебен състав съгласно член 28 от Процедурния правилник.

27 По предложение на съдията докладчик Общият съд (втори разширен състав) решава да започне устната фаза на производството и в рамките на процесуално-организационните действия, предвидени в член 89 от Процедурния правилник, задава на страните писмени въпроси и иска от Комисията да представи исканията за постигане на споразумение, направени от UBS за нарушенията UBS/RBS от 2007 г. и UBS/RBS от 2008 г.

28 На 30 ноември 2016 г. Комисията отказва да изпълни искането за предоставяне на документи. С определение от 1 декември 2016 г. Общият съд разпорежда на Комисията да представи тези два документа. Съгласно член 92, параграф 3, първа алинея от Процедурния правилник и с цел да бъдат съвместени, от една страна, принципът на състезателност, и от друга, характеристиките на процедурата за постигане на споразумение, в определението от 1 декември 2016 г. се предвижда, че единствено представителите на страните могат да се запознаят с тези два документа в секретариата на Общия съд и че не е възможно да се правят копия от тях. На 7 декември 2016 г. Комисията изпълнява искането, направено в рамките на действията по събиране на доказателства.

29 Комисията и жалбоподателите отговарят на въпросите на Общия съд съответно на 8 и 9 декември 2016 г. Комисията и жалбоподателите представят становища по отговорите на насрещната страна съответно на 31 декември 2016 г. и 5 януари 2017 г.

30 Устните състезания и отговорите на страните на въпросите, зададени им устно от Общия съд, са изслушани в съдебното заседание от 10 януари 2017 г.

31 Жалбоподателите молят Общия съд:

– да отмени изцяло или частично обжалваното решение,

– при условията на евентуалност, да отмени или да намали размера на наложените глоби,

– да осъди Комисията да заплати съдебните и други разноски, направени във връзка с настоящото производство,

– да приеме всички мерки, които намери за подходящи.

32 Комисията моли Общия съд:

– да отхвърли жалбата изцяло,

– да осъди жалбоподателите да заплатят съдебните разноски.

III. От правна страна

A. По допустимостта на документ и на едно от исканията

33 Комисията оспорва допустимостта на четвъртото искане на жалбоподателите, както и на изпратено до Общия съд писмо.

1. По допустимостта на четвъртото искане на жалбоподателите

34 Четвъртото искане на жалбоподателите е Общият съд „да приеме всички мерки, които намери за подходящи“.

35 Доколкото такова искане трябва да се тълкува като искане Общият съд да даде задължителни указания на Комисията, следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика съдът на Европейския съюз няма правомощие да дава задължителни указания на институциите на Съюза или да ги замества в рамките на упражнявания от него контрол за законосъобразност. Съответната институция трябва съгласно член 266 ДФЕС да вземе необходимите мерки за изпълнение на дадено съдебно решение, постановено по жалба за отмяна (вж. решение от 30 май 2013 г., Omnis Group/Комисия, T-74/11, непубликувано, EU:T:2013:283, т. 26 и цитираната съдебна практика).

36 Следователно четвъртото искане трябва да бъде обявено за недопустимо, доколкото се отнася до даването на задължителни указания.

2. По оспорването на допустимостта на изпратено от жалбоподателите писмо

37 В дупликата Комисията поддържа, че писмо, което е изпратено от жалбоподателите до Общия съд и копие от което ѝ е изпратено пряко от жалбоподателите, трябва да бъде обявено за недопустимо, тъй като не е в съответствие с разпоредбите на Процедурния правилник.

38 В това отношение е достатъчно да се подчертае, че с решение от 2 март 2016 г. е прието посоченото писмо да не бъде прилагано към преписката. Поради това повдигнатото от Комисията възражение за недопустимост е безпредметно.

Б. По искането за отмяна

39 В подкрепа на искането за отмяна на обжалваното решение жалбоподателите изтъкват шест основания. Първите четири основания, а именно, първо, тълкуване и прилагане на понятието за ограничение или нарушение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, второ, прилагане на понятието за улесняване при конкретните обстоятелства, трето, продължителност на шестте разглеждани в случая нарушения, и четвърто, нарушение на принципите на презумпцията за невиновност и на добра администрация, са свързани със законосъобразността на член 1 от обжалваното решение, отнасящ се до наличието на посочените нарушения. Петото и шестото основание, а именно съответно определяне на размера на глобите и нарушение на принципа ne bis in idem, са свързани със законосъобразността на член 2 от посоченото решение, отнасящ се до глобите, наложени от Комисията за всяко от тези нарушения.

1. По първото основание: грешки при тълкуване и прилагане на понятието за ограничение или нарушение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС

40 По първото основание жалбоподателите оспорват квалификацията като нарушение с оглед на целта, която Комисията дава на приетите от нея за нарушения деяния, тъй като последните не можели да окажат влияние върху конкуренцията, и заключават, че Icap не можело да бъде подведено под отговорност за „улесняване“ на каквото и да било нарушение.

41 Комисията иска да бъде отхвърлено твърдението за наличие на това основание.

42 Доколкото се оспорва дадената от Комисията квалификация като нарушения с оглед на целта, следва да се припомни, че за да попадне в приложното поле на забраната по член 101, параграф 1 ДФЕС споразумението, решението на сдружения на предприятия или съгласуваната практика трябва да има „за своя цел или резултат“ предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар.

43 В това отношение от практиката на Съда следва, че някои видове съгласуване между предприятията увреждат в достатъчна степен конкуренцията, така че може да се приеме, че не е необходимо да се разглежда резултатът от тях (решения от 11 септември 2014 г., CB/Комисия, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, т. 49 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 113; в този смисъл вж. също решение от 14 март 2013 г., Allianz Hungária Biztosító и др., C-32/11, EU:C:2013:160, т. 34).

44 Всъщност определени форми на съгласуване между предприятията могат да се разглеждат като увреждащи по самото си естество доброто функциониране на нормалната конкуренция (решения от 11 септември 2014 г., CB/Комисия, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, т. 50 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 114; в този смисъл вж. също решение от 14 март 2013 г., Allianz Hungária Biztosító и др., C-32/11, EU:C:2013:160, т. 35).

45 Ето защо е прието, че за някои тайни действия, като тези, които водят до хоризонтално ценообразуване от картелите, може да се счита, че е толкова вероятно да имат негативни последици по-специално за цената, количеството или качеството на стоките и услугите, че за целите на прилагането на член 101, параграф 1 ДФЕС може да се приеме, че не е необходимо да се доказват конкретните им последици върху пазара. Всъщност опитът показва, че подобни действия водят до намаляване на производството и увеличаване на цените, при което се стига до лошо разпределяне на ресурсите в ущърб по-специално на потребителите (решения от 11 септември 2014 г., CB/Комисия, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, т. 51 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 115).

46 Ако обаче анализът на даден вид съгласуване между предприятия не показва достатъчна степен на вредност за конкуренцията, трябва да се разгледа резултатът от него, като за да бъде забранено, е необходимо да са налице доказателства, удостоверяващи, че всъщност конкуренцията е била в значителна степен или предотвратена, или ограничена, или нарушена (решения от 14 март 2013 г., Allianz Hungária Biztosító и др., C-32/11, EU:C:2013:160, т. 34, от 11 септември 2014 г., CB/Комисия, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, т. 52 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 116).

47 Съгласно практиката на Съда, за да се прецени дали определено споразумение между предприятия или решение на сдружения на предприятия е достатъчно вредно, за да се счита за ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, следва да се разгледат съдържанието на неговите разпоредби, преследваните от него цели и икономическият и правен контекст, в който то се вписва. При преценката на този контекст следва също така да се вземе под внимание естеството на засегнатите стоки или услуги, както и реалните условия на функционирането и на структурата на съответния пазар или пазари (решения от 11 септември 2014 г., CB/Комисия, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, т. 53 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 117; в този смисъл вж. също решение от 14 март 2013 г., Allianz Hungária Biztosító и др., C-32/11, EU:C:2013:160, т. 36).

48 Освен това, макар намерението на страните да не представлява необходим елемент за установяване на ограничителния характер на дадено споразумение между предприятия, няма забрана органите в областта на конкуренцията или националните съдилища и тези на Съюза да

го вземат предвид (решения от 14 март 2013 г., Allianz Hungária Biztosító и др., C-32/11, EU:C:2013:160, т. 37, от 11 септември 2014 г., CB/Комисия, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, т. 54 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 118).

49 По отношение по-специално на обмена на информация между конкуренти следва да се припомни, че критериите за координация и сътрудничество, необходими предпоставки за наличието на съгласувана практика, трябва да се разбират в светлината на концепцията, присъща на разпоредбите на Договора относно конкуренцията, че всеки икономически оператор трябва да определя самостоятелно политиката, която възнамерява да следва на общия пазар (решения от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 32 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 119).

50 Макар това изискване за самостоятелност да не изключва правото на икономическите оператори да се адаптират разумно спрямо установеното или очакваното поведение на своите конкуренти, то все пак категорично не допуска каквото и да било установяване на пряк или косвен контакт между такива оператори, който може да повлияе на поведението на пазара на настоящ или потенциален конкурент или да разкрие пред подобен конкурент поведението, което операторът е решил или планира да възприеме на пазара, щом като тези контакти имат за цел или резултат да създадат условия на конкуренция, които не биха отговаряли на нормалните условия на разглеждания пазар, предвид естеството на доставяните стоки или услуги, на значението и броя на предприятията, както и на обема на посочения пазар (решения от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 33 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 120).

51 Съответно Съдът е постановил, че обменът на информация между конкуренти може да противоречи на правилата в областта на конкуренцията, когато намалява или премахва степента на несигурност относно функционирането на съответния пазар, с произтичащо като последица от това ограничаване на конкуренцията между предприятията (решения от 2 октомври 2003 г., Thyssen Stahl/Комисия, C-194/99 P, EU:C:2003:527, т. 89, от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 35 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 121).

52 В частност следва да се приеме, че антиконкурентна цел има обменът на информация, който може да премахне несигурността в съзнанието на заинтересованите лица относно датата, обхвата и начините на адаптация на пазарното поведение, която съответните предприятия трябва да осъществят (решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 122; в този смисъл вж. също решение от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 41).

53 Освен това дадена съгласувана практика може да има антиконкурентна цел, макар да няма пряка връзка с потребителските цени. Всъщност текстът на член 101, параграф 1 ДФЕС не позволява да се считат за забранени само съгласуваните практики, които имат непосредствено действие върху платената от крайните потребители цена (решение от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 123; в този смисъл вж. също решение от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 36).

54 Напротив, от член 101, параграф 1, буква а) ДФЕС следва, че съгласуваните практики могат да имат антиконкурентна цел, ако „пряко или косвено определят покупни или продажни цени или други условия на търговията“ (решения от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 37 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 124).

55 Във всеки случай, подобно на другите предвидени в Договора норми относно конкуренцията, член 101 ДФЕС цели да защити не само непосредствените интереси на конкурентите или на потребителите, но и структурата на пазара и по този начин самата конкуренция. Ето защо констатацията, че дадена съгласувана практика има антиконкурентна цел, не може да бъде обвързана с условието за наличие на пряка връзка между практиката и потребителските цени (решения от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 38 и 39 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 125).

56 Накрая, следва да се припомни, че видно от самия текст на член 101, параграф 1 ДФЕС, понятието за съгласувана практика включва, освен съгласуването между съответните предприятия, и произтичащото от това съгласуване поведение на пазара, и причинно-следствена връзка между тези два елемента (решения от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 51 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 126).

57 В това отношение Съдът е приел, че до доказване на противното от заинтересуваните оператори следва да се презумира, че предприятията, които участват в съгласуването и които продължават да развиват дейност на пазара, вземат предвид обменената с техните конкуренти информация при определянето на поведението си на този пазар. Съдът по-специално приема, че такава съгласувана практика попада в обхвата на член 101, параграф 1 ДФЕС дори при липсата на антиконкурентни последици за посочения пазар (решения от 4 юни 2009 г., T-Mobile Netherlands и др., C-8/08, EU:C:2009:343, т. 51 и от 19 март 2015 г., Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия, C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 127).

58 В случая в съображения 77 и 78 от обжалваното решение Комисията приема, че два вида деяния влизат в състава на всяко от разглежданите шест нарушения, а именно разискване на предлаганите проценти от поне една от банките с цел да бъде повлияно на тези проценти, и от друга, съобщаването или получаването на чувствителна търговска информация във връзка с търговските позиции или с процентите, които ще бъдат предлагани в бъдеще от поне една от съответните банки. Освен това по отношение на нарушението UBS/DB в съображение 78 от посоченото решение тя изтъква още проучването от банките на възможността да сключат сделки с цел съгласуване на търговските си интереси в областта на дериватите и евентуалното сключване на такива сделки в редки случаи.

59 Комисията приема, че спорните деяния имат за цел манипулирането на ставките на JPY LIBOR, което би позволило да се подобри позицията на участващите в съглашението банки на пазара на лихвените деривати в японски йени.

60 В съображения 13—17 от обжалваното решение Комисията подчертава, че дериватите, и по-специално форуърдните лихвени договори и лихвените суапове, имат две „направления“ или „разклонения“ — едното на плащаните, а другото на получаваните суми. По едното направление ставката е с фиксиран размер, а по другото — с променлив. Едната страна заплаща на другата сума, изчислена по променливата ставка, и получава сума, определена въз основа на ставката с фиксиран размер, установен при сключването на сделката, и обратно.

61 Комисията отбелязва, че манипулирането на ставките на JPY LIBOR се е отразило пряко на паричните суми (cash-flow), получени или платени по „променливото“ направление на договорите, посочени в точка 60 по-горе (съображения 199 и 201 от обжалваното решение), тъй като тези суми се изчисляват пряко с оглед на споменатите ставки.

62 Според Комисията манипулирането на ставките на JPY LIBOR има последици и за „фиксираното“ направление на договорите, посочени в точка 60 по-горе, доколкото актуалният размер на споменатите ставки е отразен косвено във фиксираната ставка за бъдещите договори, тъй като по същество те са прогноза за размера на тези ставки в бъдеще (съображения 200 и 201 от обжалваното решение).

63 В обжалваното решение Комисията приема, че съгласуването на предлаганите от групата JPY LIBOR проценти, както и обменът на поверителна информация между участващите в съглашението банки съставляват ограничение на конкуренцията, която обичайно трябва да съществува между тях, като това ограничение води до нарушение на конкуренцията в полза на посочените банки и в ущърб на неучастващите в съглашението банки. Това съответно способствало за създаването на положение на „асиметрична информация“ в полза само на участващите в съглашението банки, които имали възможност да предлагат договори при по-добри условия отколкото останалите банки, осъществяващи дейност на пазара на лихвените деривати в японски йени (съображения 202—204 от посоченото решение). Така разглежданите в случая деяния представлявали нарушение на конкуренцията в полза на участващите в съглашението банки и в ущърб на останалите участници на посочения пазар. От това Комисията заключава, че разглежданите шест нарушения са достатъчно вредоносни, за да бъдат квалифицирани като нарушения с оглед на целта (съображения 219 и 220 от обжалваното решение).

64 За да оспорят този анализ, жалбоподателите изтъкват стеснителното определение на понятието за нарушение с оглед на целта, възприето в практиката на Съда. Те поддържат, че разглежданите в случая деяния не са вредоносни за обичайната конкуренция на пазара на лихвените деривати в японски йени в такава степен, че да е оправдано квалифицирането им като нарушения с оглед на целта. Жалбоподателите добавят, че обменът на информация, заради който са упреквани, не представлява деяние, което има „за цел“ да ограничи или наруши конкуренцията. Те подчертават също, че някои обстоятелства, взети предвид при квалифицирането като нарушение с оглед на целта, са изтъкнати за пръв път в съображение 200 от обжалваното решение. На последно място, според тях, що се отнася до нарушението UBS/DB, Комисията не е доказала сключването на сделки между банките с цел съгласуване на търговските им интереси във връзка с дериватите и не е квалифицирала тези действия като обмен на информация.

65 Доколкото за шестте разглеждани нарушения Комисията е приела за установено наличието едновременно на съгласуване на предлаганите от групата JPY LIBOR проценти и на обмен на поверителна информация, достатъчно е да се провери дали едното от тези деяния има антиконкурентна цел.

66 Що се отнася до първото деяние, което е част от състава и на шестте разглеждани нарушения, а именно съгласуването на предлаганите от групата JPY LIBOR проценти, следва да се отбележи, че Комисията правилно констатира, че сумите, които една финансова институция дължи на друга за даден дериват, са пряко или непряко свързани с размера на ставките на JPY LIBOR.

67 Следователно, що се отнася, на първо място, до плащанията по текущите договори, влиянието на ставките на JPY LIBOR може да се приеме за очевидно. Това влияние се проявява по отношение на сумите, дължими по „променливото“ направление на договорите, посочени в точка 60 по-горе, като размерът на тези суми се основава пряко на споменатите ставки. Ето защо по отношение на тези суми съгласуването на процентите в рамките на групата JPY LIBOR може да повлияе на размера на посочените проценти в насока, благоприятна за интересите на участвалите в съгласуването банки, както по същество приема Комисията в съображения 199 и 201 от обжалваното решение.

68 Що се отнася, на второ място, до плащанията по бъдещите договори, налага се изводът, че и по този въпрос Комисията основателно е приела, че съгласуването на процентите в рамките на групата JPY LIBOR оказва влияние върху сумите, дължими по „фиксираното“ направление на договорите, посочени в точка 60 по-горе.

69 От една страна, следва да се отбележи, че в съображения 34—44 и 200 от обжалваното решение Комисията изяснява причините, поради които размерът на ставките на JPY LIBOR оказва влияние върху „фиксираното“ направление на договорите, посочени в точка 60 по-горе. Тя посочва по същество, че определянето на процентите с фиксиран размер може да се разглежда като прогноза, въз основа на математическа формула, за кривата относно актуалните печалби от дериватите, която от своя страна зависи от актуалните размери на ставките на JPY LIBOR.

70 От друга страна и вследствие на посоченото може да се приеме, че съгласуването на процентите в рамките на групата JPY LIBOR позволява на участващите в съгласуването банки да намалят значително несигурността относно бъдещия размер на ставките на JPY LIBOR, поради което те разполагат с конкурентно предимство при договарянето и предлагането на деривати спрямо неучастващите в съгласуването банки, както Комисията правилно отбелязва в съображения 201—204 от обжалваното решение.

71 От посоченото по-горе следва, че съгласуването на процентите в рамките на групата JPY LIBOR е от значение за сумите, дължими по договорите, посочени в точка 60 по-горе, по отношение както на „променливото“, така и на „фиксираното“ им направление.

72 Налага се изводът, че подобно съгласуване на процентите в рамките на групата JPY LIBOR очевидно има антиконкурентна цел, доколкото е насочено към оказване на влияние върху размера на дължимите от или на съответните банки суми.

73 След като съгласуването на процентите в рамките на групата JPY LIBOR е част от състава и на шестте разглеждани нарушения и може да обоснове дадената от Комисията квалификация като нарушение с оглед на целта, не е необходимо да се проверява дали другото деяние, което е част от състава на посочените нарушения, а именно обменът на поверителна информация, също може да обоснове такава квалификация.

74 Всъщност от постоянната съдебна практика следва, че ако определени мотиви на решението могат сами по себе си да го обосноват в достатъчна степен, пороците, от които биха могли да страдат други мотиви на акта, във всеки случай не оказват влияние върху разпоредителната му част (вж. в този смисъл и по аналогия решения от 12 юли 2001 г., Комисия и Франция/TF1, C-302/99 P и C-308/99 P, EU:C:2001:408, т. 27 и от 12 декември 2006 г., SELEX Sistemi Integrati/Комисия, T-155/04, EU:T:2006:387, т. 47).

75 При всички положения предвид същественото влияние на размера на ставките на JPY LIBOR върху размера на плащанията както по „променливото“, така и по „фиксираното“ направление на договорите, посочени в точка 60 по-горе, се налага изводът, че дори и само съобщаването на информация за процентите, които ще предложи в бъдеще банка от групата JPY LIBOR, може да доведе до предимство за съответните банки, което ги отклонява от обичайното функциониране на конкуренцията на пазара на лихвените деривати в японски йени в такава степен, че в съответствие с цитираната в точки 49—52 по-горе съдебна практика може да се приеме, че този обмен на информация има за цел да ограничи конкуренцията по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС. Същата логика се прилага и за деянието, изразяващо се в обмен на поверителна информация за процентите, които ще бъдат предлагани в бъдеще в рамките на Euroyen TIBOR, което Комисията приема за установено единствено в случая на нарушението Citi/UBS.

76 Предвид посоченото по-горе следва да се заключи, че Комисията не е допуснала грешка при прилагане на правото или грешка в преценката, като е приела, че с оглед на целта си шестте разглеждани нарушения ограничават конкуренцията.

77 Изложените от жалбоподателите различни доводи не оборват този извод.

78 На първо място, това важи за твърдението на жалбоподателите, че разглежданите в случая деяния не са вредоносни за нормалното функциониране на конкуренцията.

79 Първо, не е вярно твърдението на жалбоподателите, че не съществува конкуренция между банките на пазара на лихвените деривати в японски йени. Тъй като сключването на договори на посочения пазар предполага договаряне на споменатите продукти, и по-конкретно на приложимия процент с фиксиран размер, при предлагането на тези продукти неминуемо съществува конкуренция между различните действащи на този пазар банки.

80 Второ, с оглед на посоченото по-горе не може да бъде прието и твърдението на жалбоподателите за противоречие между, от една страна, възможността на съответните банки да предлагат по-добри условия от конкурентите си, и от друга, квалификацията като нарушение с оглед на целта. Напротив, тази възможност по-скоро показва, че механизмът на конкуренция на пазара на лихвените деривати в японски йени е изменен в полза на участвалите в споразумението банки.

81 Трето, ирелевантен е изтъкнатият от жалбоподателите довод, че банките сключват значителен брой сделки, по които заемат противоположни позиции. Всъщност една от ползите от манипулирането на ставките на JPY LIBOR, по-специално по отношение на текущите договори, е да се позволи JPY LIBOR да отразява възможно най-добре интересите на съответните банки, тоест висок процент в случай на нетна кредитна позиция и нисък процент в случай на нетна дебитна позиция.

82 На второ място, жалбоподателите изтъкват по същество нарушение на правото им на защита, тъй като някои обстоятелства, взети предвид при квалифициране като нарушение с оглед на целта, били посочени за първи път в съображение 200 от обжалваното решение.

83 Безспорно съгласно постоянната съдебна практика зачитането на правото на защита изисква в хода на административното производство на заинтересованото предприятие да е била предоставена възможност да изложи надлежно становището си относно действителното съществуване и релевантността на твърдените факти и обстоятелства, както и относно документите, на които Комисията основава твърдението си за наличие на нарушение на Договора (вж. решение от 24 май 2012 г., MasterCard и др./Комисия, T-111/08, EU:T:2012:260, т. 265 и цитираната съдебна практика).

84 Член 27, параграф 1 от Регламент № 1/2003 отразява този принцип, доколкото предвижда изпращането до страните на изложение на възраженията, което трябва да посочва по ясен начин всички съществени обстоятелства, на които се основава Комисията на този етап на производството, за да се даде възможност на заинтересованите лица действително да разберат за какви деяния ги упреква Комисията и да изложат надлежно защитата си, преди Комисията да приеме окончателно решение. Това изискване е изпълнено, ако с последното решение заинтересованите лица не са подведени под отговорност за нарушения, различни от посочените в изложението на възраженията, и ако са взети предвид само фактите, по които заинтересованите лица са имали възможност да дадат обяснения (вж. решение от 24 май 2012 г., MasterCard и др./Комисия, T-111/08, EU:T:2012:260, т. 266 и цитираната съдебна практика).

85 Обстоятелствата обаче може да бъдат изложени обобщено, а окончателното решение не трябва непременно да бъде копие на изложението на възраженията, тъй като последното представлява подготвителен документ, в който са направени само временни фактически и правни изводи. Ето защо са допустими допълнения към изложението на възраженията, направени с оглед на писмения отговор на страните, чиито доводи доказват, че те са могли действително да упражнят правото си на защита. С оглед на административното производство Комисията може също така да изменя или добавя фактически или правни доводи в подкрепа на изложените от нея възражения (вж. решение от 24 май 2012 г., MasterCard и др./Комисия, T-111/08, EU:T:2012:260, т. 267 и цитираната съдебна практика).

86 Следователно изпращането на заинтересованите лица на допълнително изложение на възраженията е необходимо само когато в резултат на направените проверки Комисията иска да предяви нови обвинения на предприятията или да измени съществено доказателствата за оспорваните нарушения (вж. решение от 24 май 2012 г., MasterCard и др./Комисия, T-111/08, EU:T:2012:260, т. 268 и цитираната съдебна практика).

87 Накрая, следва да се припомни също, че съгласно съдебната практика нарушение на правото на защита е налице, когато съществува възможност поради допуснато от Комисията нарушение провежданото от нея административно производство да доведе до различен резултат. За да докаже, че е извършено такова нарушение, предприятието жалбоподател не трябва да доказва, че съдържанието на решението на Комисията е щяло да бъде различно, а че то е щяло да може да осигури по-добре своята защита, ако нарушението не е било допуснато, например поради факта че е щяло да може да използва в своя защита документи, достъпът до които му е бил отказан в хода на административното производство (вж. решение от 24 май 2012 г., MasterCard и др./Комисия, T-111/08, EU:T:2012:260, т. 269 и цитираната съдебна практика).

88 В случая, от една страна, следва да се отбележи, че посоченото в съображение 200 от обжалваното решение непряко определяне на цените не е ново обстоятелство, както твърдят жалбоподателите. Безспорно не може да се приеме, че в точки 137 и 175 от изложението на възраженията, към които препраща Комисията, се пояснява възражение относно непрякото определяне на цените, тъй като в тях просто се припомнят правните принципи, уреждащи прилагането на член 101, параграф 1 ДФЕС. От изложението на възраженията е видно обаче, че по същество изтъкнатите в него доводи са идентични с представените в обжалваното решение, и по-специално в съображение 200 от него, а именно влиянието на курса на JPY LIBOR върху размера на приложимите за бъдещите договори проценти (вж. по-специално точка 157 от изложението на възраженията). Следователно жалбоподателите са имали възможност да представят становище по това възражение в хода на административното производство.

89 От друга страна, що се отнася до твърдението, че е ново посоченото в съображение 200 от обжалваното решение обстоятелство, че манипулирането на JPY LIBOR е и определяне на условията на търговията по смисъла на член 101, параграф 1, буква а) ДФЕС, следва да се отбележи, че поради причините, изложени в точки 66—76 по-горе, последиците от това манипулиране за размера на дължимите за дериватите суми са достатъчни, за да обосноват дадената от Комисията квалификация като нарушения с оглед на целта. Ето защо не би могло да се приеме, че евентуалната невъзможност на жалбоподателите да представят становище по свързаното с определяне на условията на търговията възражение им е попречило да осигурят по-добре защитата си по смисъла на цитираната в точка 87 по-горе съдебна практика.

90 На трето място, що се отнася до критиките на жалбоподателите срещу направената от Комисията само за нарушението UBS/DB констатация за наличието на действия, изразяващи се в проучване от банките на възможността да сключат сделки с оглед съгласуване на търговските им интереси в областта на дериватите и в евентуалното сключване на такива сделки в редки случаи, от съображение 78 от обжалваното решение следва, че Комисията разглежда тези действия само като насочени към улесняване на съгласуването на процентите, които ще бъдат

предлагани в бъдеще в рамките на групата JPY LIBOR. Доколкото тези действия не изглеждат самостоятелни спрямо посоченото съгласуване, чиято антиконкурентна цел е надлежно доказана, не е необходимо да се отговоря на тези доводи на жалбоподателите.

91 С оглед на гореизложеното следва да се приеме, че не е налице първото основание.

2. По второто основание: грешки при прилагане на понятието „улесняване“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС и на съдебната практика

92 Според жалбоподателите Комисията неправилно е приела, че Icap е улеснило извършването на разглежданите шест нарушения. Вследствие на обявяването на решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия (C-194/14 P, EU:C:2015:717), те са се отказали да поддържат част от доводите си, поради което понастоящем това основание се състои от три твърдения.

93 На първо място, по второто основание жалбоподателите твърдят — като това твърдение не се отнася до нарушението Citi/RBS, а само до останалите пет нарушения — че приложеният за Icap критерий за „улесняване“ е нов, прекалено широк и в противоречие с принципа на правната сигурност. На второ място, по това основание жалбоподателите твърдят, отново по отношение на същите пет нарушения, че ролята, която е изиграло Icap, не отговаря на изведените в съдебната практика критерии за „улесняване“. На последно място, жалбоподателите твърдят — като това твърдение се отнася само до нарушенията UBS/RBS от 2007 г., Citi/UBS и Citi/DB — че са неправилни мотивите на обжалваното решение във връзка с извода, че Icap е използвало връзките си с няколко банки, за да окаже влияние върху предлаганите от тях проценти в рамките на групата JPY LIBOR.

94 Според Общия съд най-напред следва да бъдат разгледани изложените по второто основание второ и трето твърдение, тъй като те по същество се отнасят до квалификацията като нарушения на деянията, в чието извършване е обвинено Icap, и след това да бъде разгледано изтъкнатото по това основание първо твърдение за противоречие на възприетата квалификация като нарушение с принципа на правната сигурност.

a) *По второто твърдение: неспазване от страна на Комисията на изведените в съдебната практика критерии за „улесняване“*

95 Жалбоподателите твърдят по същество, че е неправилна констатацията, че поведението на Icap попада в приложното поле на член 101 ДФЕС.

96 Комисията иска да бъде отхвърлено това твърдение.

97 Следва да се припомни, че текстът на член 101, параграф 1 ДФЕС изобщо не указва, че предвидената в него забрана се отнася единствено до страните по споразумения или участниците в съгласувани практики, които имат дейност на засегнатите от тях пазари (решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 27).

98 Освен това съгласно практиката на Съда „споразумение“ е налице при изразена съгласувана воля от поне две страни, като самата форма, под която се проявява тази съгласуваност, не е определяща (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 28 и цитираната съдебна практика).

99 Що се отнася до понятието „съгласувана практика“, от практиката на Съда следва, че член 101, параграф 1 ДФЕС разграничава това понятие в частност от понятията „споразумение“ и „решение на сдружения на предприятия“ с единствената цел да обхване различни форми на тайно договаряне между предприятия, които от субективна гледна точка имат едно и също

естество и се разграничават само по интензитета и проявните си форми (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 29 и цитираната съдебна практика).

100 Освен това, когато става дума за споразумения и съгласувани практики с антиконкурентна цел, от практиката на Съда следва, че за да може Комисията да констатира, че дадено предприятие е участвало в нарушението и носи отговорност за него във всичките му различни аспекти, тя трябва да докаже, че това предприятие е искало да допринесе със собственото си поведение за общите цели, преследвани от всички участници, и че е знаело за планираните или прилаганите от други предприятия конкретни действия за постигането на същите цели или е можело да ги предвиди и е било готово да приеме риска от това (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 30 и цитираната съдебна практика).

101 В това отношение Съдът е постановил по-специално че пасивните форми на участие в нарушението, например присъствието на предприятието на срещи, на които са сключени споразумения с антиконкурентна цел, без то да им се е противопоставило явно, съставляват съучастие, за което се носи отговорност по член 101, параграф 1 ДФЕС, доколкото мълчаливото одобрение за неправомерна дейност, без открито разграничаване от нейното съдържание или съобщаване за нея на административните органи, насърчава продължаването на нарушението и пречи на разкриването му (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 31 и цитираната съдебна практика).

102 Макар Съдът вече да е постановявал, че за да е налице „споразумение“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, е важно да е изразена съгласувана воля на страните да възприемат определено поведение на пазара и че критериите за координация и сътрудничество, необходими предпоставки за наличието на „съгласувана практика“ по смисъла на същата разпоредба, трябва да се разбират в светлината на концепцията, присъща на разпоредбите на Договора относно конкуренцията, че всеки икономически оператор трябва да определя самостоятелно политиката, която възнамерява да следва на общия пазар, от тези съображения не следва, че понятията „споразумение“ и „съгласувана практика“ предполагат взаимно ограничаване на свободата на действие на един и същ пазар, на който присъстват всички участници (решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 32 и 33).

103 Освен това от практиката на Съда не може да се заключи, че член 101, параграф 1 ДФЕС се отнася единствено до предприятията с дейност на засегнатия от ограниченията на конкуренцията пазар или пък на пазарите, които спрямо него се намират нагоре или надолу по веригата или са съседни, или до предприятията, които ограничават самостоятелността на поведението си на даден пазар по силата на споразумение или съгласувана практика. Всъщност от трайно установената практика на Съда следва, че текстът на член 101, параграф 1 ДФЕС се отнася общо до всички споразумения и съгласувани практики, които в рамките на хоризонтални или вертикални отношения нарушават конкуренцията на общия пазар, независимо от това на кой пазар имат дейност участниците и дори ако съответните уговорки засягат само търговското поведение на един от тези участници (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 34 и 35 и цитираната съдебна практика).

104 Следва също да се подчертае, че основната цел на забраната по член 101, параграф 1 ДФЕС е да гарантира поддържането на ненарушена конкуренция в общия пазар и че за запазване на полезното действие на тази забрана е необходимо да се отчете активният принос на дадено предприятие за ограничаването на конкуренцията, макар този принос да не е свързан с икономическа дейност на съответния пазар, на който действа или е предназначено да действа ограничението на конкуренцията (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 36 и цитираната съдебна практика).

105 В случая е важно в самото начало да се отбележи, че Комисията не е установила наличието на самостоятелни нарушения между Icap и UBS, впоследствие между Icap и Citi, които да имат за цел манипулиране на размера на предлаганите от банките проценти в насока, съответстваща на интересите на UBS, впоследствие на Citi, посредством разпространяването на невярна информация от Icap. В обжалваното решение Icap е подведено под отговорност за участието си в установените от Комисията антиконкурентни деяния, което последната е квалифицирала като „улесняване“.

106 С оглед на изложените от Комисията в обжалваното решение съображения следва да се провери дали участието на Icap отговаря на критериите, очертани в цитираната в точка 100 по-горе съдебна практика, като подвеждането на Icap под отговорност за извършените от съответните банки нарушения може да бъде обосновано само ако са изпълнени тези критерии.

107 В това отношение следва да се отбележи, че жалбоподателите оспорват твърдението, че са изпълнени посочените критерии, и представят три оплаквания: Комисията не е доказала, първо, че Icap е знаело за наличието на тайно споразумение между съответните банки в рамките на някои от разглежданите шест нарушения (първо оплакване), второ, че волята на Icap е била да допринесе за общата цел на съответните банки (второ оплакване) и трето, че Icap е допринесло за изпълнение на общите цели на съответните банки (трето оплакване). Според Общия съд трябва най-напред да бъде разгледано първото, после третото и накрая второто оплакване.

1) По първото оплакване: не е доказано, че Icap е знаело за наличието на тайно споразумение между съответните банки в рамките на някои от разглежданите шест нарушения

108 По първото оплакване жалбоподателите поддържат, че Комисията не е доказала надлежно, че Icap е знаело за наличието на тайно споразумение между съответните банки в рамките на нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/RBS от 2008 г., Citi/DB и Citi/UBS, а евентуално само наличието на едностранните опити на трейдър да манипулира ставките на JPY LIBOR.

109 Поради това първото оплакване се отнася само до четири от разглежданите шест нарушения.

110 Според жалбоподателите кратките съобщения, използвани като доказателство от Комисията, могат само да удостоверят, че трейдър от една от съответните банки е познавал процентите, които ще предложи в бъдеще друга банка. В контекст по-специално на правомерни контакти между посочените банки от горното не можело да се заключи, че Icap знаело за общата воля на тези банки да съгласуват предлаганите от тях проценти в рамките на групата JPY LIBOR. Такъв бил случаят за нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/RBS от 2008 г., Citi/DB и Citi/UBS.

111 Жалбоподателите поддържат, че структурата на пазара на лихвените деривати в японски йени, която предполага постоянно договаряне между съответните банки, може да обясни факта, че дадена банка е запозната с насоката на предлаганите от друга банка проценти, без това да е резултат от обмен на информация. Те заключават от това, че Icap е можело основателно да сметне, че посочването на бъдещата позиция на друга банка в кореспонденцията на трейдър не е последица от неправомерно съглашение. Те упрекват Комисията, че не е взела предвид това възможно тълкуване на доказателствата, както по отношение на нарушението UBS/RBS от 2007 г., така и на нарушението UBS/RBS от 2008 г. Що се отнася до твърдението на Комисията, че в искането си за постигане на споразумение UBS е признало ролята на Icap на помагач, жалбоподателите поддържат по-специално че в решението за споразумението изрично се подчертава, че приетите от страните факти не позволяват да се установи отговорността на Icap. Във връзка с нарушенията Citi/DB и Citi/UBS те отново посочват, че представените доказателства не удостоверяват наличието на тайно споразумение между съответните банки през периода, в който е прието, че са извършени нарушенията.

112 Комисията поддържа, че в съображения 214—221 от обжалваното решение надлежно се доказва, че Icap е знаело или е трябвало да знае, че неговите действия допринасят за извършването на нарушения, които ограничават конкуренцията. За всяко от разглежданите шест нарушения UBS, впоследствие Citi, информирали Icap за това с коя друга банка от групата JPY LIBOR осъществяват антиконкурентни контакти. Това било така както за нарушението UBS/RBS от 2007 г., така и за нарушението UBS/RBS от 2008 г. По отношение на последните нарушения Комисията отбелязва, че доказателство за това, че Icap е знаело за тайното споразумение между съответните банки, е и признанието на UBS в искането му за постигане на споразумение, че Icap е имало роля на помагач — признание, което е посочено в съображения 115 и 126 от обжалваното решение и което не е оспорено от жалбоподателите. За да подчертае, че не е възможно да не се съзнава антиконкурентното естество на тайното споразумение, тя изтъква също обстоятелството, че Icap познава пазара на лихвените деривати в японски йени и е основен финансов посредник на този пазар. Във връзка с нарушенията Citi/DB и Citi/UBS Комисията отбелязва, че жалбоподателите не оспорват обстоятелството, че Icap е знаело за тайното споразумение между съответните банки, а само момента, в който то е узнало за това. В това отношение тя припомня, че началната дата на дадено нарушение е тази на сключването на тайното споразумение, а не на неговото изпълнение на практика.

113 По този въпрос следва да се отбележи, че съгласно цитираната в точка 100 по-горе съдебна практика Комисията следва да докаже, че Icap е знаело за планираните или прилаганите от всяка от съответните банки конкретни действия или е можело да ги предвиди.

114 Освен това трябва да се припомни, че в областта на правото на конкуренцията, в случай на спор относно наличието на нарушение, Комисията следва да докаже констатираните от нея нарушения и да посочи доказателствата, които могат надлежно да установят осъществяването на състава на нарушението (вж. решение от 22 ноември 2012 г., E.ON Energie/Комисия, C-89/11 P, EU:C:2012:738, т. 71 и цитираната съдебна практика).

115 За да докаже наличието на нарушение на член 101, параграф 1 ДФЕС, Комисията е необходимо да представи сериозни, конкретни и непротиворечиви доказателства. Не е необходимо обаче всяко от представените от нея доказателства непременно да отговаря на тези критерии по отношение на всеки елемент на нарушението. Достатъчно е посочените от институцията улики, разгледани като цяло, да отговарят на това изискване (вж. решение от 1 юли 2010 г., Knauf Gips/Комисия, C-407/08 P, EU:C:2010:389, т. 47 и цитираната съдебна практика).

116 Освен това, ако съдът има съмнения, те трябва да бъдат в полза на предприятието — адресат на решението за установяване на нарушение. Всъщност презумпцията за невиновност е общ принцип на правото на Съюза, понастоящем закрепен в член 48, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (вж. решение от 22 ноември 2012 г., E.ON Energie/Комисия, C-89/11 P, EU:C:2012:738, т. 72 и цитираната съдебна практика).

117 От практиката на Съда следва също, че принципът на презумпцията за невиновност се прилага в производствата относно нарушения на приложимите за предприятията правила за конкуренцията, при които е възможно да бъдат наложени глоби или периодични имуществени санкции (вж. решение от 22 ноември 2012 г., E.ON Energie/Комисия, C-89/11 P, EU:C:2012:738, т. 73 и цитираната съдебна практика).

118 Освен това съгласно постоянната съдебна практика, за да се прецени доказателствената сила на даден документ, следва да се провери правдоподобността на съдържащата се в него информация, и по-специално да се вземат предвид произходът на документа, обстоятелствата по неговото издаване и неговият адресат и да се постави въпросът дали предвид съдържанието му той изглежда логичен и правдоподобен (вж. решение от 14 април 2011 г., Visa Europe и Visa International Service/Комисия, T-461/07, EU:T:2011:181, т. 182 и цитираната съдебна практика).

119 Именно с оглед на тези съображения трябва да се провери дали за всяко от разглежданите четири нарушения Комисията е доказала надлежно, че Icap е знаело или е можело да предвиди, че исканията, отправени до него от UBS, впоследствие от Citi, не са били в изключителния интерес на търговския му партньор, а са били резултат от тайно споразумение между съответните банки.

120 В това отношение, макар, видно от цитираната в точка 100 по-горе съдебна практика, Комисията да е можело да докаже, че Icap или е знаело за участието на другата банка във всяко от разглежданите четири нарушения, или е можело да предвиди такова участие, следва да се отбележи, че втората възможност трябва да се разгледа, като се отчете контекстът, в който се вписват контактите между UBS, впоследствие Citi, и Icap.

121 Всъщност, както по същество подчертават жалбоподателите, исканията на UBS, впоследствие Citi, до Icap, насочени към манипулиране на ставките на JPY LIBOR, по естеството си не предполагат наличието на предварително съгласуване с друга банка. Icap може основателно да тълкува такива искания в смисъл, че UBS, впоследствие Citi, са ги направили, за да манипулират посочените ставки само в свой собствен интерес. Налага се изводът, че предвид това обстоятелство за Комисията е по-трудно да докаже, че Icap е трябвало да заключи от исканията на UBS, впоследствие на Citi, че те са направени в резултат от тайно споразумение с друга банка.

i) По доказването от Комисията на факта, че Icap е знаело за ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2007 г.

122 Доказателствата, въз основа на които Комисията приема, че Icap е действало неправомерно, са посочени, що се отнася до нарушението UBS/RBS от 2007 г., в точка 5.3.2 от обжалваното решение.

123 На първо място, Комисията се основава на разговор между H., по онова време трейдър в UBS, и R., служител на Icap, от 14 август 2007 г. (наричан по-нататък „разговорът от 14 август 2007 г.“), в който се посочва, че „RBS и UBS се целят високо за следващите шест месеца“, за да приеме, че след този разговор „[Icap] е знаело или поне е трябвало да знае, че [UBS] съгласува бъдещите данни за изчисляване на JPY LIBOR с RBS и че предоставената на UBS помощ след този разговор е улеснила или е могла да улесни антиконкурентните практики между UBS и RBS“ (съображение 106 от обжалваното решение).

124 На второ място, Комисията изтъква различни контакти между H. и R. или между последния и други служители на Icap, осъществени между 15 август 2007 г. и 1 ноември 2007 г., за да докаже ролята на Icap в манипулирането на ставките на JPY LIBOR (съображения 107—114 от обжалваното решение).

125 На трето и последно място, Комисията изтъква признанието на UBS в искането му за постигане на споразумение, че е ползвало услугите на Icap, за да повлияе на бъдещите проценти за изчисляване на JPY LIBOR, предлагани от някои банки от групата JPY LIBOR. Тя приема, че RBS не е било запознато с ролята на Icap (съображение 115 от обжалваното решение).

126 Следователно в обжалваното решение са посочени две доказателства, които евентуално могат да удостоверят, че Icap е знаело за участието на RBS в нарушението UBS/RBS от 2007 г., а именно, от една страна, разговорът от 14 август 2007 г., и от друга, изявленията на UBS в искането му за постигане на споразумение. Действително между страните няма спор по факта, че при контактите между Icap и UBS след 14 август 2017 г. вече не се споменава RBS.

127 Що се отнася до изявленията на UBS в искането му за постигане на споразумение, от анализа на този документ не е видно, че в него UBS признава, че е уведомило Icap за участието на RBS в нарушението UBS/RBS от 2007 г., тъй като UBS само подчертава, че е ползвало услугите на Icap.

128 От посоченото следва, че единственото доказателство, което може да удостовери, че Icap е било запознато с ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2007 г., е част от разговора от 14 август 2017 г., в която H. уведомява R., че „RBS и UBS се целят високо за следващите шест месеца“. В съображение 106 от обжалваното решение Комисията тълкува тази реплика в смисъл, че H., по онова време трейдър в UBS, е уведомил R., служител на Icap, за провежданите с RBS разговори относно бъдещите проценти за изчисляване на JPY LIBOR.

129 В рамките на процесуално-организационните действия страните са поканени да дадат становище относно начина, по който трябва да се тълкува тази реплика с оглед на продължението на разговора: „[Icap:] добре, ще бъде полезно:); [UBS:] will ми прави услуга; [Icap:] така и [би трябвало]“, както и да уточнят дали под „will“ се има предвид служител на RBS. Става ясно, че в този разговор се има предвид W. H., трейдър в RBS, чиито контакти с H. са взети предвид, за да се констатира наличието на нарушението UBS/RBS от 2007 г.

130 Трябва да се заключи, че вследствие на този разговор R., служител на Icap, е бил уведомен съвсем недвусмислено, че H., по онова време трейдър в UBS, се е договорил с W. H., трейдър в RBS, за повишаване на предлаганите лихвени проценти с матуритет от шест месеца. Доколкото става въпрос за разговор, в който R. пряко е участвал, и предвид съдържанието на разговора на това доказателство трябва да бъде призната голяма доказателствена сила съгласно цитираната в точка 118 по-горе съдебна практика.

131 При това положение сам по себе си разговорът от 14 август 2017 г. позволява да се докаже, че Icap е знаело за ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2007 г.

132 Поради това първото оплакване трябва да бъде отхвърлено в частта относно нарушението UBS/RBS от 2007 г.

ii) По доказването от Комисията на факта, че Icap е знаело за ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2008 г.

133 В точка 5.3.3 от обжалваното решение, озаглавена „Улесняване от Icap на извършването на нарушението UBS/RBS от 2008 г.“, Комисията, на първо място, се позовава на разговор от 28 август 2008 г., в който H., по онова време трейдър в UBS, разкрил пред R., служител на Icap, насоката на процентите, предлагани от RBS в рамките на групата JPY LIBOR, а именно „повсеместно ниски“ проценти (наричан по-нататък „разговорът от 28 август 2008 г.“) (съображение 116 от обжалваното решение).

134 На второ място, Комисията изтъква различни контакти между H. и R. или между последния и други служители на Icap, осъществени на 28 август 2008 г. и 3 ноември 2008 г., за да докаже ролята на Icap в манипулирането на ставките на JPY LIBOR (съображения 117—125 от обжалваното решение). Сред тези доказателства е и вътрешно за Icap електронно писмо от 5 септември 2008 г., в което се посочва, че UBS и RBS имат особен интерес от нисък курс на JPY LIBOR за три месеца.

135 На трето място, Комисията се позовава на признанието на UBS в искането му за постигане на споразумение, че е ползвало услугите на Icap, за да повлияе на процентите, които ще бъдат предлагани в бъдеще в рамките на групата JPY LIBOR. Тя приема, че RBS не е било запознато с ролята на Icap (съображение 126 от обжалваното решение).

136 Следователно в обжалваното решение са посочени три доказателства, които евентуално могат да удостоверят, че Icap е знаело за ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2008 г., а именно, най-напред, разговорът от 28 август 2008 г., след това вътрешното за Icap електронно писмо от 5 септември 2008 г. (вж. т. 134 по-горе), и накрая, изявленията на UBS в искането му за постигане на споразумение.

137 На първо място, що се отнася до изявленията на UBS в искането му постигане на споразумение, налага се изводът, че и по отношение на това нарушение от този документ е видно само че UBS признава, че е ползвало услугите на Icap, без да поддържа, че е уведомило Icap за участието на RBS в нарушението UBS/RBS от 2008 г.

138 На второ място, що се отнася до разговора от 28 август 2008 г., според Комисията забележката на H., по онова време трейдър в UBS, че процентите на RBS ще бъдат „повсеместно ниски“, е трябвало да подтикне R., служител на Icap, да заключи, че съществуват контакти между UBS и RBS и че помощта, предоставяна от този момент на H. за манипулиране на ставките на JPY LIBOR, е или може също да бъде помощ за осъществяването на антиконкурентни практики между UBS и RBS (съображение 118 от обжалваното решение).

139 Налага се изводът, че изтъкнатата от Комисията част от разговора от 28 август 2008 г. не е недвусмислена, така че Icap да заподозре, че UBS е получило поверителна информация за процентите, които RBS ще предлага в бъдеще в рамките на групата JPY LIBOR. Тя може да се тълкува и в смисъл, че изразява резултата от анализ на H. или негово становище по вероятните бъдещи предложения на един от конкурентите.

140 Освен това анализът на изтъкнатата от Комисията част от разговора от 28 август 2008 г. не позволява да бъде изяснен смисълът ѝ в по-общия контекст на разговора. Макар да се разкрива общата воля на UBS и Icap да променят нормалния механизъм за определяне на ставките на JPY LIBOR, няма допълнителни данни за евентуалното участие на RBS в нарушението UBS/RBS от 2008 г.

141 Ето защо това доказателство не удостоверява само по себе си, че Icap е било запознато с ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2008 г. Важно е все пак да се провери дали заедно с други доказателства то може да формира съвкупност от улики по смисъла на съдебната практика, цитирана в точка 115 по-горе.

142 На трето място, що се отнася до електронното писмо, изпратено от един служител на Icap на друг, в него се посочва, че „UBS и RBS имат особен интерес от нисък курс на [JPY LIBOR] за три месеца“ (съображение 121 от обжалваното решение). Следва да се констатира, че възприетото от Комисията тълкуване, а именно че това писмо показва, че Icap е знаело за наличието на нарушение от страна на RBS и UBS, не е единственото възможно тълкуване. Всъщност, доколкото поради функцията си Icap поддържа постоянна връзка със съответните банки, не би могло да се изключи, че то си изгражда собствено мнение за интересите на всяка от банките, осъществяващи дейност на пазара на лихвените деривати в японски йени. Възможността това алтернативно тълкуване да бъде вярно може да се окаже още по-голяма предвид изтъкнатото от жалбоподателите съкращаване на използвания от Комисията цитат, доколкото точният текст на електронното писмо, а именно „[аз] мисля, че [UBS] и [RBS] имат очевиден интерес от това [процентите] да бъдат ниски“, разкрива по-скоро израз на лично мнение.

143 Налага се изводът, че тези две доказателства не могат да бъдат определени като сериозни, конкретни и непротиворечиви по смисъла на съдебната практика, цитирана в точка 115 по-горе. Напротив, двусмислеността на съдържанието им неминуемо буди съмнение дали Icap действително е било запознато с ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2008 г. — съмнение, което трябва да бъде в негова полза съгласно цитираната в точка 116 по-горе съдебна практика.

144 Освен това, поради причините, изложени в точка 121 по-горе, не би могло да се заключи, че Icap е трябвало да заподозре, че исканията на UBS са направени с оглед на тайно споразумение с друга банка, тъй като е съвсем възможно H. да прави такива искания само в интерес на UBS.

145 С оглед на посоченото по-горе първото оплакване следва да бъде уважено в частта относно нарушението UBS/RBS от 2008 г. и член 1, буква б) от обжалваното решение да бъде отменен, доколкото в него се приема за установено участието на Icap в това нарушение.

iii) По доказването на факта, че Icap е знаело за ролята на DB и UBS в нарушенията Citi/DB и Citi/UBS

146 В точка 5.3.6 от обжалваното решение, озаглавена „Улесняване от Icap на извършването на нарушението Citi/DB“, Комисията се основава на посоченото в разговор от 7 април 2010 г. между H., вече трейдър в Citi, и R., служител на Icap, относно бъдещото съгласувано намаление на процентите, предлагани от Citi, UBS и DB в рамките на групата JPY LIBOR след юни 2010 г. (наричан по-нататък „разговорът от 7 април 2010 г.“). Тя изтъква също две искания, отправени от H. до R. на 18 май 2010 г., като едното се отнася до ниски проценти за една година, а другото се отнася общо до ниски ставки на JPY LIBOR до края на юни, както и искане от 23 май 2010 г. относно ниски проценти за изчисляване на JPY LIBOR с матуритет една година и висок процент с матуритет три години (съображение 155 от обжалваното решение).

147 Освен това Комисията се основава и на контакт между R. и G., служители на Icap, относно изменението на бюлетина, посочен в точка 15 по-горе, от 1 юни 2010 г. (съображение 157 от обжалваното решение), както и на разговор от 2 юни 2010 г., в който R. уведомява H., вече трейдър в Citi, че G. е въвел желаните изменения (съображение 156 от посоченото решение).

148 На последно място, в обжалваното решение се споменава разговор от 7 юни 2010 г., в който H., вече трейдър в Citi, иска от R., служител на Icap, по-ниски проценти за този месец (съображение 158) (наричан по-нататък „разговорът от 7 юни 2010 г.“). Следва да се отбележи, че в този разговор Icap откровено намеква за наличие на тайно споразумение между Citi, DB и UBS.

149 В точка 5.3.7 от обжалваното решение, озаглавена „Улесняване от Icap на извършването на нарушението Citi/UBS“, Комисията се основава единствено на доказателствата, посочени в точки 146 и 147 по-горе (съображения 161—163), като разговорът от 7 юни 2010 г. не е посочен като доказателство за това нарушение.

150 На първо място, следва да се отбележи, че разговорът от 7 април 2010 г. е основното доказателство, с което може да се удостовери, че Icap е било запознато с ролята на DB и UBS в нарушенията Citi/DB и Citi/UBS.

151 Първо, налага се изводът, че в този разговор H., вече трейдър в Citi, заявява съвсем недвусмислено на R., служител в Icap, че се е договорил с двама трейдъри от DB и RBS да бъдат намалени процентите, предлагани след юни 2010 г. от Citi, UBS и DB в рамките на групата JPY LIBOR.

152 Второ, следва да се отбележи, че жалбоподателите не оспорват антиконкурентния характер на разговора от 7 април 2010 г., а неговата доказателствена сила, що се отнася до нарушенията Citi/UBS и Citi/DB, доколкото Комисията е приела, че тези нарушения са преустановени съответно на 2 юни 2010 г. и 7 юни 2010 г., тоест преди намаляването на процентите, обсъждано в разговора от 7 април 2010 г., който се отнася до периода след юни 2010 г.

153 Макар да е вярно, както по същество подчертава Комисията, че разговорът от 7 април 2010 г. е достатъчен, за да се докаже, че Icap е знаело за наличието на съглашение с цел изменение на ставките на JPY LIBOR и оттам за нарушение от страна на Citi, DB и UBS, това нарушение все пак е извършено в период, различен от възприетия от Комисията за нарушенията Citi/DB и Citi/UBS, в чието улесняване е обвинено Icap.

154 Съгласно съдебната практика обаче продължителността на нарушението е неразделна част от него и съответно неделима част от констатацията за нарушението (решение от 16 ноември 2006 г., Peróxidos Orgánicos/Комисия, T-120/04, EU:T:2006:350, т. 21).

155 Ето защо трябва да се заключи, че разговорът от 7 април 2010 г. се отнася до нарушение, различно от нарушенията Citi/DB и Citi/UBS, в чието улесняване е обвинено Icap, и че той не може сам по себе си да удостовери, че Icap е знаело за тези нарушения.

156 На второ място, що се отнася до останалите изтъкнати в обжалваното решение доказателства, следва да се проведе разграничение между нарушението Citi/DB и нарушението Citi/UBS.

157 Що се отнася до нарушението Citi/DB, доколкото Комисията изтъква като доказателство разговора от 7 юни 2010 г., в който самото Icap споменава съгласувани действия от страна на Citi, UBS и DB, трябва да се приеме за надлежно доказано обстоятелството, че Icap е знаело за наличието на тайно споразумение между Citi и DB.

158 Що се отнася до нарушението Citi/UBS, следва да се отбележи, че Комисията е приела, че то е преустановено на 2 юни 2010 г., и поради това не изтъква като доказателство разговора от 7 юни 2010 г.

159 От посоченото следва, че за нарушението Citi/UBS Комисията не представя доказателство, удостоверяващо, че Icap е знаело за тайното споразумение между Citi и UBS.

160 При все това следва да се провери дали Icap, уведомено в разговора от 7 април 2010 г. за бъдещите съгласувани действия на Citi, UBS и DB, не е „можело да предвиди“ по смисъла на цитираната в точка 100 по-горе съдебна практика, че някои от исканията, които Citi е отправило до него след 18 май 2010 г., са насочени към прилагане на практика на тайно споразумение между съответните банки.

161 В това отношение следва да се отбележи, че анализът на разговора от 7 април 2010 г. като цяло оставя впечатлението, че целта на Citi, UBS и DB, за която е уведомено Icap, е спад на някои ставки на JPY LIBOR до декември, а след това повишение на посочените ставки или поне на процентите с матуритет три месеца.

162 Ето защо следва да се провери дали някои от исканията на H., вече трейдър в Citi, до R., служител на Icap, през периода на нарушението, е трябвало да подтикнат Icap да приеме, че те са отправени с оглед подготовка на тайното споразумение между съответните банки, споменато в разговора от 7 април 2010 г.

163 Налага се изводът, че видно от съображения 161—163 от обжалваното решение, с изключение на споменаване на високи проценти с матуритет три месеца, исканията, които H., вече трейдър в Citi, отправя до Icap на 18 май 2010 г. и 23 май 2010 г., са насочени към поддържане на ниски проценти. Следователно Icap е можело да предвиди, че отправените през април и май искания, насочени към намаляване или стабилизиране на ставките на JPY LIBOR, са направени с оглед на подготовка на тайното споразумение между Citi, DB и UBS, за което то е уведомено на 7 април 2010 г.

164 Ето защо първото оплакване трябва да бъде отхвърлено в частта относно нарушенията Citi/DB и Citi/UBS.

2) По третото оплакване: Icap не е допринесло за изпълнение на общите цели на съответните банки

165 По третото оплакване жалбоподателите поддържат, че деянията, за които Icap е обвинено в рамките на пет разглеждани нарушения, се различават прекалено много от тези, за които са обвинени съответните банки, за да може да се заключи, че са налице общи цели по смисъла на посочената в точка 100 по-горе съдебна практика. Доколкото обжалваното решение трябва да бъде отменено в частта относно участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2008 г. по съображенията, изложени в точки133—145 по-горе, това оплакване е достатъчно да бъде разгледано във връзка с нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/DB, Citi/DB и Citi/UBS.

166 Жалбоподателите смятат по същество, че за всяко от четирите нарушения, посочени в точка 165 по-горе, трябва да се направи разграничение между, от една страна, действията на двете участващи във всяко нарушение банки, насочени към манипулиране на предлаганите от тях проценти в рамките на групата JPY LIBOR, и от друга страна, действията, за които е обвинено Icap и които се изразяват в опит да бъдат манипулирани процентите, предлагани от други банки от посочената група. Освен това те припомнят, че при всяко от тези нарушения една от двете банки не е запозната с ролята на Icap.

167 Жалбоподателите поддържат, че Комисията неправилно е приела, че двата вида деяния, посочени в точка 166 по-горе, са извършени в рамките на едно и също нарушение. Следователно твърденията за наличие на обща цел за ограничаване или нарушаване на конкуренцията на пазара на лихвените деривати в японски йени или за изменение на JPY LIBOR били неясни, неверни и неподкрепени с доказателства. Освен това според жалбоподателите обстоятелството, че с изключение на H. тези деяния не са извършени от едни и същи лица, е обективна причина, за да се приеме, че става въпрос за отделни събития. Също така жалбоподателите смятат, че методите, използвани при извършване на двата вида деяния, са съвсем различни, поради което последните не може да са част от едно и също нарушение.

168 Освен това жалбоподателите твърдят, че на среща, проведена в хода на административното производство, Комисията е поела ангажимента да не се основава в обжалваното решение на възражението, че Icap е засилило последиците от разглежданите нарушения. В репликата те упрекват Комисията, че не е изготвила протокол от тази среща, и искат от нея да предостави на Общия съд бележките, които е подготвила с оглед на тази среща, като смятат по същество, че неспазването на поетия ангажимент се равнява на нарушение на принципа на оправданите правни очаквания.

169 Комисията иска да бъде отхвърлено това оплакване.

170 На първо място, следва да се отбележи, че що се отнася до четирите нарушения, посочени в точка 165 по-горе, Комисията упреква Icap, че е повлияло, по-специално чрез изменение на споменатия в точка 15 по-горе бюлетин, на размера на процентите, предлагани от някои банки от групата JPY LIBOR (вж. т. 15—17 по-горе), както и че извършването на тези деяния не е оспорено от жалбоподателите.

171 На второ място, очевидно действията, за които е обвинено Icap, и тези, за които са обвинени съответните банки, взаимно се допълват, тъй като ставките на JPY LIBOR се изчисляват въз основа на процентите, предложени от банките от групата JPY LIBOR. Следователно вероятността тези проценти да бъдат изменени би била значително по-малка, ако четирите нарушения, посочени в точка 165 по-горе, почиваха единствено на съгласуване на процентите,

предлагани от двете участващи във всяко нарушение банки. От посоченото следва, че Icap е играло централна роля в извършването на тези нарушения, като е повлияло на някои от процентите, предлагани в рамките на посочената група, в търсената от съответните банки насока.

172 Следователно Комисията основателно е заключила, че с деянията, за които е обвинено, Icap е допринесло за постигане на общите цели на съответните банки за всяко от четирите нарушения, посочени в точка 165 по-горе.

173 Този извод не може да бъде оборен с доводите на жалбоподателите, че те са имали оправдани правни очаквания, че Комисията няма да изтъкне в обжалваното решение засилването от Icap на последиците от манипулирането на JPY LIBOR.

174 Подобни доводи се основават на твърдения за уверения, които длъжностни лица на Комисията дали на представителите на Icap на среща, проведена след изложението на възраженията.

175 Без обаче да е необходимо да се разглежда въпросът дали уверенията, дадени неформално на среща с Комисията, могат да породят оправдани правни очаквания у жалбоподателите, е достатъчно да се отбележи, че подобни доводи се основават на неправилно фактическо съждение. Видно от представеното от жалбоподателите приложение C.1, а именно водените от представителите им по време на срещата ръкописни бележки, Комисията е дала такива уверения само по отношение на изчисляването на глобата, но не и във връзка с признаването на наличието на нарушение. Всъщност и от трите поредици записки личи, че този въпрос е повдигнат при обсъждане на размера на глобата и в отговор на посоченото в точка 248 от изложението на възраженията, която се отнася до изчисляването на посочения размер.

176 Ето защо третото оплакване трябва да бъде отхвърлено, без да е необходимо да се извършва поисканото от жалбоподателите процесуално-организационно действие.

3) По второто оплакване: Icap не е имало намерение да допринася за осъществяването на общите цели на съответните банки

177 По второто оплакване жалбоподателите поддържат, че Комисията не е доказала волята на Icap да допринесе за постигане на общите цели на съответните банки в рамките на петте нарушения. По същите причини като изложените в точка 165 по-горе е достатъчно това оплакване да се разгледа с оглед на нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/DB, Citi/DB и Citi/UBS.

178 Доказателствата удостоверявали само волята на Icap да изпълни исканията на трейдър, който е единственият клиент на един от неговите посредници. Жалбоподателите поддържат, че с доводите си Комисията цели да постави под въпрос критерия за намерението, установен в релевантната съдебна практика.

179 Комисията моли да бъде отхвърлено това оплакване.

180 След като, от една страна, по отношение на четирите нарушения, които все още се разглеждат, Комисията основателно е приела, че Icap е знаело за наличието на тайно споразумение между съответните банки, и от друга страна, е установено, че действията на съответните банки и на Icap взаимно се допълват, неминуемо се налага изводът, че последното е имало намерение да допринесе за постигане на общите цели на съответните банки.

181 Всъщност следва да се констатира, че доводите на жалбоподателите се основават на объркване между мотивите на Icap, които действително могат да се изразяват в желанието да бъдат изпълнени исканията на трейдър, и знанието на Icap за това, че действията му имат за цел да

бъде улеснено манипулирането на ставките на JPY LIBOR чрез оказване на влияние върху предлаганите в рамките на групата JPY LIBOR проценти в насоката, желана от участващите в нарушението банки.

182 Следователно второто оплакване следва да бъде отхвърлено.

б) *По третото твърдение: мотивите на обжалваното решение във връзка с извода, че Icap е използвало връзките си, за да окаже влияние върху предлаганите от някои банки проценти, са неправилни*

183 По това твърдение, което се отнася само до нарушенията UBS/RBS от 2007 г., Citi/UBS и Citi/DB, жалбоподателите оспорват начина, по който Комисията тълкува някои от контактите на Icap с неговите клиенти. От една страна, Комисията не пояснявала защо използваните като доказателства контакти са релевантни за съответните нарушения. От друга страна, тя тълкувала неправилно тези контакти, които не разкривали воля за манипулиране на процентите, предлагани от други банки в рамките на групата JPY LIBOR.

184 Комисията иска да бъде отхвърлено това твърдение.

185 Във връзка с нарушение UBS/RBS от 2007 г. Комисията отбелязва в съображение 79, буква а) от обжалваното решение, че на 24 октомври 2007 г. Icap е използвало връзките си, за да се опита да повлияе на поведението на една банка от групата. Във връзка с нарушения Citi/UBS и Citi/DB Комисията отбелязва в съображение 83, буква а) от посоченото решение, че Icap е постъпило по същия начин на 30 април 2010 г.

186 В случая е достатъчно да се подчертае, от една страна, че видно от съображение 79, буква б) и от съображение 83, буква б) от обжалваното решение, Комисията не е приела участието на Icap в тези три нарушения за установено само въз основа на използваните от него контакти, но и на съобщаването на невярна информация на банките от групата JPY LIBOR чрез посочения в точка 15 по-горе бюлетин, и от друга страна, че жалбоподателите не оспорват този аспект от съображенията на Комисията.

187 Следователно, доколкото самото съобщаване на невярна информация може да докаже участието на Icap в тези три нарушения, съгласно цитираната в точка 74 по-горе съдебна практика това твърдение по второто основание следва да бъде отхвърлено като неотносимо.

в) *По първото твърдение: нарушение на принципа на правната сигурност*

188 Жалбоподателите твърдят, че приложеният за Icap критерий за „улесняване“ е нов, прекалено широк и в противоречие с принципа на правната сигурност. Квалификацията на Icap като „помагач“ не можело да бъде изведена от решение от 8 юли 2008 г., AC-Treuhand/Комисия (T-99/04, EU:T:2008:256), и поради това била в противоречие както с принципа на правната сигурност, така и с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията.

189 В това отношение жалбоподателите твърдят, че понятието за улесняване било по-ново и слабо развито. Те добавят, че положението на Icap категорично се различава от ролята на AC-Treuhand както по делото, по което е постановено решение от 8 юли 2008 г., AC-Treuhand/Комисия (T-99/04, EU:T:2008:256), така и по делото, по което е постановено решение от 6 февруари 2014 г., AC-Treuhand/Комисия (T-27/10, EU:T:2014:59). Докато AC-Treuhand направило възможно тайното споразумение, Icap било обвинено само в това, че е действало в услуга на тайното споразумение или че е допринесло за него. В това отношение жалбоподателите отбелязват, че в случая съответните банки са щели да се договорят тайно дори и без намесата на Icap.

190 Ролята на Icap не се изразявала толкова в „улесняване“ на хоризонтално споразумение, колкото във вертикално ограничаване заедно с трейдър, което нито ограничавало, нито нарушавало самата конкуренция. Жалбоподателите добавят, че по пет от шестте разглеждани нарушения другата участваща в тайното споразумение банка не е знаела за участието на Icap. Според тях прилагането на толкова широк критерий, какъвто е този за „улесняването“, има особено тежки последици за неучастващите в тайното споразумение предприятия.

191 Комисията иска да бъде отхвърлено това твърдение.

192 Доколкото обжалваното решение в частта, в която е прието за установено участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2008 г., подлежи на отмяна по съображенията в точки 133—145 по-горе, е достатъчно това твърдение да бъде разгледано във връзка с нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/DB, Citi/RBS, Citi/DB и Citi/UBS.

193 Следва да се припомни, че принципът на правната сигурност изисква по-конкретно действието на правните норми да е ясно, точно и предвидимо, по-специално когато те могат да имат неблагоприятни последици за физическите лица и предприятията (вж. решение от 17 декември 2015 г., X-Steuerberatungsgesellschaft, C-342/14, EU:C:2015:827, т. 59 и цитираната съдебна практика).

194 В наказателното право принципът на правната сигурност намира особен израз в принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, закрепен в член 49, параграф 1 от Хартата на основните права (вж. в този смисъл решение от 3 юни 2008 г., Intertanko и др., C-308/06, EU:C:2008:312, т. 70), който изисква законът ясно да определя нарушенията и наказанията, с които се санкционират, като това условие е изпълнено, когато от текста на приложимата разпоредба, а при нужда и чрез тълкуването ѝ от съдилищата, правният субект може да разбере за кои действия и бездействия се предвижда наказателна отговорност (вж. в този смисъл решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 40 и цитираната съдебна практика).

195 Следователно принципът на законоустановеност на престъпленията и наказанията не може да се тълкува като забраняващ постепенното изясняване на нормите относно наказателната отговорност посредством тълкуването им от съдилищата по всяко следващо дело, стига резултатът да е бил разумно предвидим към момента на извършването на нарушението, по-специално предвид възприетото към този момент тълкуване в съдебната практика на съответната законова разпоредба (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 41 и цитираната съдебна практика).

196 Значението на понятието предвидимост зависи в голяма степен от съдържанието на разглежданите норми, от областта, която те обхващат, и от броя и качеството на техните адресати. Предвидимостта на закона допуска засегнатото лице да прибегне до компетентен съвет, за да може да оцени в разумна степен при наличните обстоятелства последиците, които могат да възникнат от определен акт. Това е особено вярно по отношение на упражняващите дейност по занятие лица, които са свикнали с необходимостта да показват високо равнище на грижа при упражняване на занятието си. Затова от тях може да се очаква да проявяват особено внимание при оценката на свързаните с него рискове (вж. решение от 22 октомври 2015 г., AC-Treuhand/Комисия, C-194/14 P, EU:C:2015:717, т. 42 и цитираната съдебна практика).

197 В случая следва се приеме, че Icap е трябвало да очаква, при необходимост след като е получило компетентен съвет, че действията му ще бъдат обявени за несъвместими с нормите от правото на Съюза в областта на конкуренцията, по-специално предвид произтичащия от практиката на Съда широк обхват на понятията за споразумение и съгласувана практика.

198 Що се отнася до доводите на жалбоподателите, с които се цели ролята на Icap в разглежданите нарушения да се омаловажи, като се сравни с ролята на AC-Treuhand в картелите по делата, по които са постановени решение от 8 юли 2008 г., AC-Treuhand/Комисия (T-99/04, EU:T:2008:256), и решение от 6 февруари 2014 г., AC-Treuhand/Комисия (T-27/10, EU:T:2014:59), следва, напротив, да се подчертае значението на това участие за някои от посочените нарушения. Всъщност, доколкото ставките на JPY LIBOR се изчисляват въз основа на процентите, предлагани от банките от групата, оказаното от Icap влияние върху участващите в групата негови клиенти посредством посочения в точка 15 по-горе бюлетин придава много по-голям обхват на манипулирането на тези проценти, отколкото ако то се ограничаваше до процентите, предлагани от двете участващи във всяко нарушение банки.

199 Следователно трябва да бъде отхвърлено изложеното по това основание първо твърдение.

200 С оглед на посоченото по-горе трябва да се приеме, че това основание е налице, що се отнася до нарушението UBS/RBS от 2008 г., но не и в останалата част.

3. По третото основание: неправилна продължителност на разглежданите нарушения

201 Жалбоподателите упрекват Комисията, че не е представила доказателства във връзка с определянето на продължителността на разглежданите нарушения. Според тях Комисията не доказва, от една страна, че продължителността на участието на Icap в посочените нарушения е същата както на съответните банки, и от друга страна, че това участие е било непрекъснато през периода, за който тя смята, че разполага с доказателства. По-конкретно Комисията трябвало да докаже, че Icap е знаело за нарушенията на съответните банки през целия период, през който е прието, че е било извършено всяко от тези нарушения.

202 Това било още по-необходимо с оглед както на факта, че лихвените проценти се изчисляват ежедневно, така и на признанието на Комисията, че Icap не е знаело за всички приети от съответните банки мерки. Освен това жалбоподателите изтъкват по същество различното съдържание и дори противоречията в едностранните искания на UBS, впоследствие на Citi, за да подчертаят, че Icap е можело основателно да приеме, че те не са направени в контекста на нарушенията на съответните банки.

203 Комисията твърди, че посочените в обжалваното решение доказателства са релевантни както за наличието на разглежданите нарушения, така и за тяхната продължителност. Те удостоверявали наличието на редовни контакти, осъществявани на неравни интервали в зависимост от нуждите на съответните банки. Ето защо било неестествено поредица от тясно свързани случаи да се разделя на отделни събития с продължителност от няколко дни само с мотива че ставките на JPY LIBOR се определят ежедневно. Комисията препраща в това отношение към мотивите в съображение 234, буква в) от обжалваното решение и припомня, че е доказано, че Icap умишлено се е присъединило към изпълнението на общите за съответните нарушения цели.

204 Комисията подчертава също, че за всяко от разглежданите нарушения съответните банки са признали същата продължителност като приетата за Icap и че за всяко нарушение една от съответните банки е признала ролята на Icap. Вследствие на това не били релевантни доводите, че Icap е можело да сметне, че всяко нарушение е било преустановено след кратък първоначален период.

205 Съгласно постоянната съдебна практика нарушението на член 101, параграф 1 ДФЕС може да бъде извършено не само с отделно действие, но и с поредица от действия или с продължено поведение дори когато един или няколко елемента от тази поредица действия или от това продължено поведение биха могли и сами по себе си да съставляват нарушение на посочената разпоредба. Така, когато различните дейности се вписват в един общ план поради своята

еднаква цел, нарушаваща конкуренцията на общия пазар, Комисията е в правото си да търси отговорност за тези дейности в зависимост от участието в нарушението, разглеждано в неговата цялост (вж. решение от 24 юни 2015 г., Fresh Del Monte Produce/Комисия и Комисия/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P и C-294/13 P, EU:C:2015:416, т. 156 и цитираната съдебна практика).

206 Следователно предприятието, участвало в такова единно комплексно нарушение със свои собствени действия, които попадат в обхвата на понятията за споразумение или за съгласувана практика с антиконкурентна цел по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС и целят да допринесат за осъществяването на нарушението в неговата цялост, може да носи отговорност и за действията, извършени от други предприятия в рамките на същото нарушение, за целия период на участието му в посоченото нарушение. Такъв е случаят, когато е доказано, че това предприятие е възнамерявало да допринесе със собствените си действия за преследваните от всички участници общи цели и че е знаело за предвижданите или вече извършени от други предприятия действия в изпълнение на същите цели или че е могло разумно да ги предвиди и е било готово да понесе свързания с тях риск (вж. решение от 24 юни 2015 г., Fresh Del Monte Produce/Комисия и Комисия/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P и C-294/13 P, EU:C:2015:416, т. 157 и цитираната съдебна практика).

207 Ето защо предприятието може да е участвало пряко във всички антиконкурентни действия, които съставляват съответното единно продължено нарушение, като в този случай Комисията е в правото си да търси от него отговорност за всички действия и следователно за посоченото нарушение в неговата цялост. Предприятието може да е участвало пряко и само в част от антиконкурентните действия, съставляващи това единно продължено нарушение, но да е знаело за всички други предвиждани или вече извършени от останалите участници в картела противоправни действия в изпълнение на същите цели или е могло разумно да ги предвиди и е било готово да понесе свързания с тях риск. В този случай Комисията също е в правото си да търси от това предприятие отговорност за всички антиконкурентни действия, съставляващи това нарушение, и следователно за нарушението в неговата цялост (вж. решение от 24 юни 2015 г., Fresh Del Monte Produce/Комисия и Комисия/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P и C-294/13 P, EU:C:2015:416, т. 158 и цитираната съдебна практика).

208 За сметка на това, ако предприятието е участвало пряко в едно или повече антиконкурентни действия, съставляващи единно продължено нарушение, но не е доказано, че то е възнамерявало да допринесе със собствените си действия за всички преследвани от останалите участници в картела общи цели и че е знаело за всички предвиждани или вече извършени от споменатите участници противоправни действия в изпълнение на същите цели или че е могло разумно да ги предвиди и е било готово да понесе свързания с тях риск, Комисията е в правото си да търси от него отговорност само за действията, в които пряко е участвало, както и за предвижданите или вече извършените от останалите участници действия в изпълнение на същите като преследваните от това предприятие цели, за които действия е доказано, че предприятието е знаело или е могло разумно да ги предвиди и е било готово да понесе свързания с тях риск (вж. решение от 24 юни 2015 г., Fresh Del Monte Produce/Комисия и Комисия/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P и C-294/13 P, EU:C:2015:416, т. 159 и цитираната съдебна практика).

209 В случая, за да определи продължителността на разглежданите нарушения, Комисията се основава на квалифицирането им като единни и продължени, както е видно от съображения 210—217 от обжалваното решение. В съображение 234, буква в) от посоченото решение тя приема, че представените доказателства удостоверяват наличието на редовни контакти, осъществявани на неравни интервали в зависимост от нуждите на различните участници, и заключава от това, че би било неестествено да ги разделя на отделни събития с продължителност от няколко дни, тъй като ставките на JPY LIBOR се определят ежедневно. В съображение 234, буква г) от обжалваното решение Комисията приема, че след като Icap е знаело за контактите между UBS, впоследствие Citi, и съответно другата банка, то е можело да

предположи, че всички тези обичайни действия, извършени в полза на UBS, впоследствие на Citi, биха могли да подпомогнат и някакъв механизъм между тези банки и другите участващи в нарушенията банки.

210 Може да се приеме, че жалбоподателите правят две оплаквания. Те оспорват, от една страна, релевантността на някои от действията на Icap, на които се основава Комисията, и от друга, включването в периодите на нарушенията на интервали, за които не е представено доказателство за участието на Icap.

211 Доколкото обжалваното решение в частта, в която се приема за установено участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2008 г., подлежи на отмяна по мотивите в точки 133—145 по-горе, достатъчно е това основание да бъде разгледано във връзка с нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/DB, Citi/RBS, Citi/DB и Citi/UBS.

212 Необходимо е да се направят две предварителни бележки, преди да се провери законосъобразността на обжалваното решение, що се отнася до всеки от възприетите от Комисията периоди на нарушенията.

213 Във връзка с първото оплакване следва да се припомни констатацията в точка 105 по-горе, че в обжалваното решение Комисията не е приела за установено наличието на самостоятелни нарушения от страна на Icap и UBS, впоследствие на Icap и Citi, с цел манипулиране на ставките на JPY LIBOR в насока, благоприятна за интересите на UBS, впоследствие на Citi, посредством разпространяването от Icap на невярна информация. Комисията се основава на извършването от страна на Icap на нарушения, за които всеки път е взето решение от две банки. Ето защо по същите причини като изложените в точки 119—121 по-горе като доказателство за участието на Icap в нарушенията могат да бъдат приети само доказателствата, които удостоверяват, че то е знаело или е можело да предвиди, че отправените до него искания от UBS, впоследствие Citi, са насочени към постигане на общите цели на двете участващи във всяко от нарушенията банки.

214 Във връзка с второто оплакване следва да се отбележи, че доводите на жалбоподателите се основават главно на обстоятелството, че ставките на JPY LIBOR се определят ежедневно и че поради това манипулацията трябва да се извършва всеки ден, за да продължи да поражда действие.

215 Следва да се констатира, че да се излагат такива доводи е равнозначно на това да се оспори като неоснователен изводът на Комисията за непрекъснато участие на Icap в разглежданите нарушения.

216 В това отношение следва да се припомни, че в зависимост от обстоятелствата единното нарушение може да бъде определено като продължено или продължавано.

217 Всъщност, макар понятието за единно нарушение да се отнася до положение, при което няколко предприятия са участвали в нарушение, съставляващо продължено поведение, преследващо единствената икономическа цел да се наруши конкуренцията, или самостоятелни нарушения, свързани помежду си от еднаква цел и едни и същи субекти, условията, при които е извършено единното нарушение, позволява то да бъде квалифицирано или като продължено, или като продължавано (вж. в този смисъл решения от 17 май 2013 г., Trelleborg Industrie и Trelleborg/Комисия, T-147/09 и T-148/09, EU:T:2013:259, т. 85 и 86 и от 16 юни 2015 г., FSL и др./Комисия, T-655/11, EU:T:2015:383, т. 484).

218 В случая на продължено нарушение понятието за общ план позволява на Комисията да презумира, че извършването на дадено нарушение не е било прекъснато, макар и за определен период тя да не разполага с доказателства за участието на съответното предприятие в това

нарушение, стига то да е участвало в нарушението преди и след този период и да не съществуват доказателства или улики, които биха могли да наведат на мисълта, че нарушението е било прекъснато, що се отнася до него. В този случай тя може да наложи глоба за целия период на нарушението, включително за периода, за който тя не разполага с доказателства за участието на съответното предприятие (вж. в този смисъл решения от 17 май 2013 г., Trelleborg Industrie и Trelleborg/Комисия, T-147/09 и T-148/09, EU:T:2013:259, т. 87 и от 16 юни 2015 г., FSL и др./Комисия, T-655/11, EU:T:2015:383, т. 481).

219 При все това принципът на правната сигурност налага при липсата на доказателства, въз основа на които да се установи пряко продължителността на дадено нарушение, Комисията да изтъкне поне доказателства, отнасящи се до достатъчно близки по време факти, така че да може разумно да се приеме, че между две точно определени дати извършването на това нарушение е било непрекъснато (вж. решение от 16 юни 2015 г., FSL и др./Комисия, T-655/11, EU:T:2015:383, т. 482 и цитираната съдебна практика).

220 Макар периодът между две противоправни прояви да е релевантен критерий, за да се установи трайният характер на дадено нарушение, въпросът дали посоченият период е достатъчно дълъг, за да е налице прекъсване на нарушението, все пак не може да бъде разглеждан абстрактно. Напротив, той следва да бъде преценен с оглед на дейността на въпросния картел (вж. решение от 16 юни 2015 г., FSL и др./Комисия, T-655/11, EU:T:2015:383, т. 483 и цитираната съдебна практика).

221 На последно място, когато може да се приеме, че участието на дадено предприятие в нарушението е прекъснато и че предприятието е участвало в нарушението преди и след това прекъсване, това нарушение може да се квалифицира като продължавано, ако — както и за продълженото нарушение — съществува единна цел, която се преследва от него преди и след прекъсването, което може да се изведе чрез дедукция от идентичността в целите на съответните практики, на съответните стоки, на предприятията, участващи в тайното споразумение, на основните условия на въвеждането му в изпълнение, на физическите лица, участващи от името на предприятията, и накрая, на географското приложно поле на посочените практики. Тогава нарушението е единно и продължавано и макар че Комисията може да наложи глоба за целия период на нарушението, тя не може да направи това за периода, през който нарушението е било прекъснато (решения от 17 май 2013 г., Trelleborg Industrie и Trelleborg/Комисия, T-147/09 и T-148/09, EU:T:2013:259, т. 88 и от 16 юни 2015 г., FSL и др./Комисия, T-655/11, EU:T:2015:383, т. 484).

222 В случая с оглед на контекста на извършване на разглежданите нарушения, който е релевантен за преценката дали периодът между две противоправни деяния предполага прекъсване на участието на предприятието съгласно цитираната в точка 220 по-горе съдебна практика, следва действително да се вземе предвид, че ставките на JPY LIBOR се определят ежедневно. От това неминуемо следва, че манипулирането на посочените ставки има ограничени във времето последици и трябва да бъде извършено отново, за да продължи да поражда действие.

223 В това отношение следва да се припомни, че когато за продължаването на действието на дадено споразумение или съгласувана практика се изискват специални позитивни мерки, Комисията не може да презумира, че картелът продължава да съществува, ако липсват доказателства за приемане на посочените мерки (вж. в този смисъл решение от 15 март 2000 г., Cimenteries CBR и др./Комисия, T-25/95, T-26/95, T-30/95—T-32/95, T-34/95—T-39/95, T-42/95—T-46/95, T-48/95, T-50/95—T-65/95, T-68/95—T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 и T-104/95, EU:T:2000:77, т. 2803 и 2804).

224 От това следва, че за да докаже, че Icap е участвало в единните и продължени нарушения, а оттам и че носи отговорност за всички периоди на нарушенията, Комисията е трябвало да изтъкне позитивни мерки, приемани от Icap ежедневно или поне в рамките на достатъчно

ограничен интервал от време. В противен случай Комисията е следвало да установи наличието на единни и продължавани нарушения и да не включва в периодите, за които е приела за установено участието на Icap, интервалите от време, за които не разполага с доказателства за участието му.

225 Двете оплаквания на жалбоподателите следва да бъдат разгледани заедно по отношение на всяко от нарушенията.

а) *По продължителността на участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2007 г.*

226 Що се отнася до периода, за който е прието за установено участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2007 г., както бе пояснено в точки 128—131 по-горе, изводът, че Icap е знаело за общите цели на UBS и RBS, се основава само на разговора от 14 август 2007 г., посочен в съображение 106 от обжалваното решение. Макар обаче този разговор да е позволил на Icap да узнае за наличието на нарушение от страна на UBS и RBS, предадената информация все пак е ограничена в два аспекта. От една страна, тя се отнася само до манипулиране на процента на JPY LIBOR с матуритет шест месеца. От друга страна, тя се отнася единствено до манипулиране с оглед на покачване на този процент.

227 На първо място, следва да се отбележи, че в съображение 107 от обжалваното решение са изтъкнати исканията на H., в онзи момент трейдър в UBS, отправени до R., служител на Icap, на 15, 16 и 17 август 2007 г. и отнасящи се до високи проценти с матуритет шест месеца. Налага се изводът, че тези искания са в съответствие със съдържанието на разговора от 14 август 2007 г. и че всички те са направени в кратък интервал от време. От това неминуемо следва, че те могат да докажат участието на Icap в единно и продължено нарушение до тази дата.

228 На второ място, следва все пак да се отбележи, че последващите доказателства, събрани от Комисията срещу Icap, се отнасят или до матуритети на процентите, различни от споменатите в разговора от 14 август 2007 г., или до манипулиране на процентите в обратна насока спрямо обсъжданата в посочения разговор.

229 Така например посоченото в съображение 107 от обжалваното решение искане на H., по онова време трейдър в UBS, до R., служител на Icap, от 20 август 2007 г. се отнася до високи проценти на JPY LIBOR с матуритет три месеца, при положение че Icap е било уведомено само за споразумение между UBS и RBS за повишаване на процентите с матуритет шест месеца. Нещо повече, искането на H. до R. от 22 август 2007 г., споменато в съображение 108 от посоченото решение, се отнася до ниски проценти на JPY LIBOR с матуритет шест месеца, тоест до обратното в сравнение със споразумението между UBS и RBS, както е доведено до знанието на Icap.

230 Следователно Icap е имало основание да приеме, поне считано от 22 август 2007 г., че нарушението UBS/RBS е било преустановено. Ето защо, след като впоследствие Icap не е било уведомено за продължаване или подновяване на тайното споразумение между UBS и RBS, то не може да бъде обвинено в участие в това нарушение след тази дата.

231 Поради това трябва да се приеме, че третото основание е налице, що се отнася до частта на обжалваното решение, в която се констатира, че Icap е участвало в нарушението UBS/RBS от 2007 г. след 22 август 2007 г.

б) *По продължителността на участието на Icap в нарушението Citi/RBS*

232 Що се отнася до периода, в който се приема, че Icap е участвало в нарушението Citi/RBS, следва да се отбележи, че жалбоподателите не оспорват участието на Icap в посоченото нарушение за датите, за които Комисията представя доказателства. С доводите си те целят да оспорят само твърдението, че участието на Icap е продължило през целия период на нарушението, а именно от 3 март до 22 юни 2010 г.

233 В това отношение следва да се отбележи, че видно от точка 5.3.5 от обжалваното решение, отнасяща се до „улесняването“ от Icap на извършването на нарушението Citi/RBS, Комисията представя доказателства само за следните дати: 3 и 4 март 2010 г. (съображения 142—144), 28 и 29 април 2010 г. (съображения 146 и 147), 4 май 2010 г. (съображение 149), 12 май 2010 г. (съображение 148), 13 май 2010 г. (съображение 149), 25 май 2010 г. (съображение 150), 15 юни 2010 г. (съображение 151) и 22 юни 2010 г. (съображение 152).

234 На първо място, всички действия, за които е обвинено Icap, се изразяват в получаване по искане на H., вече трейдър в Citi, на информация от RBS за размера на процентите, които ще предложи в бъдеще в рамките на групата JPY LIBOR, както и, в определени случаи, в оказване на влияние върху тези проценти, а от това неминуемо следва, че те са извършени в рамките на единно нарушение.

235 На второ място, що се отнася до въпроса дали е правилна квалификацията на разглежданото нарушение като продължено, следва да се отбележи, че докато за периода от 28 април до 22 юни 2010 г. Комисията представя доказателства за извършвана редовно и през относително чести интервали намеса от страна на Icap, не е представено доказателство за периода от 5 март до 27 април 2010 г., тоест за период от повече от седем седмици.

236 Освен това, макар доказателствата относно 3 и 4 март 2010 г. ясно да удостоверяват намесата на Icap по искане на H., вече трейдър в Citi, с оглед на намаляване на предлаганите от RBS проценти в рамките на групата JPY LIBOR, от тях следва също, че H. иска конкретно намаление на JPY LIBOR с матуритет три месеца, за да подобри позициите си на 3 март 2010 г. От това не може да се заключи, че съществува рамково споразумение, с което RBS да е приело да измени за по-дълъг период предлаганите от него проценти в желаната от H. насока.

237 Следователно по причините, изложени в точки 222—224 по-горе, и с оглед на обстоятелството, че ставките на JPY LIBOR се определят всеки ден, липсата на доказателства за намеса на Icap през толкова дълъг период е трябвало да подтикне Комисията да заключи, че участието му е прекъснато между 5 март и 27 април 2010 г.

238 Поради това трябва да се приеме, че третото основание е налице за частта от обжалваното решение, в която се констатира, че жалбоподателите са участвали в нарушението Citi/RBS между 5 март и 27 април 2010 г.

в) *По продължителността на участието на Icap в нарушенията Citi/DB и Citi/UBS*

239 Що се отнася до правилността на извода за това в кой период Icap е участвало в нарушенията Citi/DB и Citi/UBS, жалбоподателите оспорват както релевантността на събраните срещу Icap доказателства, така и твърдението за участието му без прекъсване в посочените нарушения.

240 Що се отнася, на първо място, до релевантността на доказателствата, които Комисията е взела предвид във връзка с нарушението Citi/UBS и нарушението Citi/DB, следва да се отбележи следното.

241 Първо, по отношение на разговора от 7 април 2010 г., споменат в съображения 154 и 160 от обжалваното решение, по причини, аналогични на изложените в точки 152—155 по-горе, следва да се отбележи, че той се отнася до нарушение, различно от приетите за установени от Комисията. Следва да се заключи, че както бе прието, че този разговор сам по себе си не може да удостовери, че Icap е знаело за разглежданите нарушения, така трябва да се приеме, че той не е доказателство за участието на Icap в нарушението Citi/DB.

242 Второ, по отношение на исканията на H., вече трейдър в Citi, до R., служител на Icap, от 18 май и 23 май 2010 г., споменати в съображения 155 и 161 от обжалваното решение, по причини, аналогични на изложените в точка 163 по-горе, трябва да се заключи, че Icap е можело да предвиди, че те са направени с оглед на изпълнението на тайно споразумение между Citi, DB и RBS. Следователно Комисията правилно ги е взела предвид.

243 Трето, това важи за посочения в съображения 157 и 163 от обжалваното решение контакт между R. и G., служители на Icap, във връзка с изменение на споменатия в точка 15 по-горе бюлетин от 1 юни 2010 г., доколкото той е осъществен на по-късна дата спрямо посочените в точка 242 по-горе искания и поради това може да се приема за насочен към тяхното изпълнение. Впрочем това се потвърждава от проведения на следващия ден (2 юни 2010 г.) разговор между R. и H., вече трейдър в Citi, посочен в съображения 156 и 162 от обжалваното решение, в който R. уведомява H., че G. е въвел желаните изменения.

244 Четвърто, що се отнася до нарушението Citi/DB, и в този случай Комисията правилно е взела предвид разговора от 7 юни 2010 г., посочен в съображение 158 от обжалваното решение, тъй като по изложените в точка 157 по-горе причини от съдържанието на този разговор ясно личи, че Icap е знаело за наличието на тайно споразумение между Citi и DB.

245 Що се отнася, на второ място, до проверката дали е правилна констатацията на Комисията, че Icap е участвало без прекъсване в нарушението Citi/DB между 7 април и 7 юни 2010 г., следва да се заключи, че обжалваното решение не се основава на каквото и да било доказателство за отправено до Icap искане за манипулиране на предлаганите в рамките на групата JPY LIBOR проценти преди 18 май 2010 г. За сметка на това, видно от точки 242—244 по-горе, за периода след тази дата Комисията представя доказателства за намесата на Icap, извършвана редовно и на сравнително чести интервали до 7 юни 2010 г.

246 Следователно Комисията неправилно е определила 7 април 2010 г. като начална дата на участието на Icap в нарушението Citi/DB, при положение че е можела да докаже такова участие считано едва от 18 май 2010 г.

247 Поради това трябва да се приеме, че третото основание е налице за частта от обжалваното решение, в която се констатира, че жалбоподателите са участвали в нарушението Citi/DB между 7 април и 18 май 2010 г.

248 Що се отнася, на трето място, до проверката дали е правилна констатацията на Комисията, че Icap е участвало без прекъсване в нарушението Citi/UBS между 28 април и 2 юни 2010 г., достатъчно е да се припомни, че Комисията се основава на същите доказателства като изтъкнатите за нарушението Citi/DB. От това неминуемо следва, че Комисията неправилно е определила 28 април 2010 г. като начална дата на посоченото участие, при положение че е можела да докаже такова участие считано едва от 18 май 2010 г.

249 Поради това трябва да се приеме, че третото основание е налице за частта от обжалваното решение, в която се констатира, че Icap е участвало в нарушението Citi/UBS между 28 април и 18 май 2010 г.

г) По продължителността на участието на Icap в нарушението UBS/DB

250 Що се отнася до законосъобразността на обжалваното решение в частта относно периода, в който се приема, че Icap е участвало в нарушението UBS/DB, а именно от 22 май до 10 август 2009 г., на първо място следва да се отбележи, че жалбоподателите не оспорват релевантността на събраните срещу Icap доказателства.

251 На второ място, видно от точка 5.3.4 от обжалваното решение, и по-конкретно от съображения 129—139 от посоченото решение, Комисията представя доказателства за извършвана редовно и на много чести интервали намеса от страна на Icap през целия период на нарушението. Следователно Комисията правилно е приела, че Icap е участвало без прекъсване в нарушението UBS/DB от 22 май до 10 август 2009 г.

252 С оглед на посоченото по-горе следва да се приеме, че е налице това основание, и да се отменят член 1, буква а) от обжалваното решение, доколкото в него се констатира, че Icap е участвало в нарушението UBS/RBS от 2007 г. след 22 август 2007 г., член 1, буква г) от посоченото решение, доколкото в него се констатира, че Icap е участвало в нарушението Citi/RBS между 5 март и 27 април 2010 г., както и член 1, букви д) и е) от това решение, доколкото в него се констатира, че Icap е участвало в нарушенията Citi/DB и Citi/UBS преди 18 май 2010 г.

4. По четвъртото основание: нарушение на принципа на презумпцията за невиновност и на принципа на добра администрация

253 По това основание жалбоподателите твърдят, че обжалваното решение трябва да бъде отменено поради посочването още в решението от 2013 г. на действията на Icap, и правят две оплаквания, а именно нарушение, от една страна, на принципа на презумпцията за невиновност, и от друга, на принципа на добрата администрация.

254 Комисията иска да бъде отхвърлено твърдението за наличие на това основание.

255 Доколкото по причините, изложени в точки 133—145 по-горе, обжалваното решение трябва да бъде отменено в частта, в която се приема за установено участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2008 г., достатъчно е това основание да се разгледа във връзка с нарушенията UBS/RBS от 2007 г., UBS/DB, Citi/RBS, Citi/DB и Citi/UBS.

256 Що се отнася до оплакването, че решението от 2013 г. е прието в нарушение на принципа на презумпцията за невиновност, следва да се припомни, че става въпрос за общ принцип на правото на Съюза, понастоящем закрепен в член 48, параграф 1 от Хартата на основните права, който се прилага в производствата относно нарушения на приложимите за предприятията правила за конкуренция, при които е възможно да бъдат наложени глоби или периодични имуществени санкции (вж. решение от 22 ноември 2012 г., E.ON Energie/Комисия, C-89/11 P, EU:C:2012:738, т. 72 и 73 и цитираната съдебна практика).

257 Презумпцията за невиновност предполага, че всяко обвинено лице се счита за невиновно, докато вината му не се докаже по законния ред. Поради това тя не допуска никаква изрична констатация или дори никакъв намек относно отговорността на лицето, обвинено в извършването на определено нарушение, да се правят в решение, с което производството приключва, без да се даде възможност на това лице да се възползва от всички гаранции, присъщи на упражняването на правото на защита в рамките на производство, което следва нормалния си ход и приключва с решение по основателността на оспорването (решения от 6 октомври 2005 г., Sumitomo Chemical и Sumika Fine Chemicals/Комисия, T-22/02 и T-23/02,

EU:T:2005:349, т. 106, от 12 октомври 2007 г., Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse/Комисия, T-474/04, EU:T:2007:306, т. 76 и от 16 септември 2013 г., Villeroy & Boch Austria/Комисия, T-373/10 и T-374/10, непубликувано, EU:T:2013:455, т. 158).

258 В случая, първо, следва да се отбележи, че в частта от решението от 2013 г., озаглавена „Описание на фактите“, Комисията пояснява, по-специално в съображения 43, 45, 46, 49, 50, 54, 56, 59, 60, 62 и 64, как Icap е „улеснило“ разглежданите нарушения, за които са подведени под отговорност банките, участвали в процедурата за постигане на споразумение.

259 Налага се изводът, че макар тези пасажи да са включени в частта на решението от 2013 г. относно фактите и поради това да не съдържат правна квалификация с оглед на член 101, параграф 1 ДФЕС, те все пак съвсем ясно изразяват позицията на Комисията относно участието на Icap в констатираното противоправно поведение на съответните банки. В това отношение съображение 45 от посоченото решение е особено показателно за твърдата позиция на Комисията по този въпрос, доколкото в него тя посочва:

„[…] Icap се е опитало да повлияе на предлагания от него процент за изчисляване на JPY LIBOR, като го ориентира в желаната от трейдъра в UBS насока; […] в определени случаи, като съобщава невярна информация на някои банки от групата чрез бюлетини […], представени като „прогнози“ или „перспективи“ за ставките на JPY LIBOR, които ще бъдат определени в бъдеще[; т]ази невярна информация има за цел да повлияе на някои банки от групата, които не участват в нарушенията, така че те да предложат проценти за изчисляване на JPY LIBOR, съответстващи на пригодените „прогнози“ или „перспективи“.

260 Второ, макар в съображение 51 от решението от 2013 г. да се уточнява, че това решение не се отнася до правната квалификация на поведението на Icap, нито до отговорността му, все пак позицията на Комисията относно правната квалификация на поведението на Icap и отговорността му за разглежданите шест нарушения може лесно да бъде изведена от посоченото решение.

261 Всъщност, от една страна, в съображение 69 от решението от 2013 г. Комисията възпроизвежда съдържанието на точка 130 от решение от 8 юли 2008 г., AC-Treuhand/Комисия (T-99/04, EU:T:2008:256), към която препраща и в която Общият съд е изяснил условията за подвеждане на дадено предприятие под отговорност за така нареченото от посочения съд „улесняване“ на нарушението. От друга страна, в решението от 2013 г. се посочва, по-специално в заглавията на точки 4.1.2.1, 4.1.2.3, 4.1.2.4 и 4.1.3, „улесняването“ на съответните нарушения от страна на Icap.

262 Трето, следва да се отбележи, че решението от 2013 г. е окончателно и с него „производството приключва“ по смисъла на цитираната в точка 257 по-горе съдебна практика.

263 В това отношение е ирелевантен паралелът, направен от Комисията в хода на съдебното заседание между изразяването на позиция относно законосъобразността на поведението на Icap в решението от 2013 г. и изразяването на позиция в изложението на възраженията. Всъщност във втория случай съответното предприятие има възможност надлежно да се защити, преди Комисията да приеме окончателно решение. След като са решили да не участват в процедурата за постигане на споразумение, жалбоподателите не са имали възможност да изразят становище преди приемането на посоченото решение. Също така възможността на жалбоподателите да упражнят правото си на защита в производството по жалбата срещу обжалваното решение не променя факта, че преди приемането на последното в окончателно решение Комисията вече изрично е констатирала участието на Icap в шест нарушения на член 101 ДФЕС.

264 Четвърто, този извод не може да бъде оборен с доводите на Комисията, че по същество може да е необходимо да се посочи участието на трети лица, за да бъде установена вината на лицата, участващи в процедура за постигане на споразумение. Комисията припомня, че една от целите

на процедурата за постигане на споразумение е по-голямата бързина и ефективност, и заключава, че би било в противоречие с тези цели да се позволи на страна, която не желае да се споразумее, да забавя приемането на решение по споразумението по отношение на другите страни.

265 В това отношение следва да се припомни, че докато принципът на презумпцията за невиновност е установен в член 48 от Хартата на основните права, която съгласно член 6 ДЕС има същата сила като Договорите, процедурата за постигане на споразумение е уредена в регламент, приет само от Комисия на основание член 33 от Регламент № 1/2003, а именно Регламент № 622/2008, и че тя е факултативна както за Комисията, така и за съответните предприятия.

266 Поради това свързаните със спазването на принципа на презумпцията за невиновност изисквания не биха могли да бъдат накърнени по съображения за опазване на целите за бързина и ефективност на процедурата за постигане на споразумение, колкото и похвални да са тези цели. Напротив, Комисията трябва да прилага процедурата за постигане на споразумение по начин, съвместим с изискванията на член 48 от Хартата на основните права.

267 Безспорно, както Общият съд припомня в решение от 20 май 2015 г., Timab Industries и CFPR/Комисия (T-456/10, EU:T:2015:296, т. 71), когато постигането на споразумение не включва всички участници в нарушението, Комисията има право да приеме, от една страна, в опростена процедура решение с адресати участниците в нарушението, които са решили да постигнат споразумение, което решение отразява ангажимента за всеки от участниците, а от друга страна, в обикновено производство — решение с адресати участниците в нарушението, които са решили да не постигнат споразумение.

268 В такава „хибридна“ процедура за постигане на споразумение трябва обаче да бъде спазена презумпцията за невиновност на предприятието, което е решило да не се споразумява. Следователно, когато прецени, че не може да се произнесе по отговорността на предприятията, участващи в процедурата по постигане на споразумение, без да се произнесе по участието в нарушението на предприятието, което е решило да не се споразумява, Комисията трябва да предприеме необходимите мерки за спазване на презумпцията за невиновност, сред които е и евентуалното приемане на една и съща дата на решения за всички участващи в картела предприятия, както е направила в делото, по което е постановено решение от 20 май 2015 г., Timab Industries и CFPR/Комисия (T-456/10, EU:T:2015:296).

269 С оглед на посоченото по-горе следва да се заключи, че с приемането на решението от 2013 г. Комисията е нарушила презумпцията за невиновност на Icap. Безспорно трябва да се констатира, че това нарушение на презумпцията за невиновност с приемането на решението от 2013 г. не може да се отрази пряко на законосъобразността на обжалваното решение, тъй като двете решения са приети в отделни и самостоятелни производства.

270 Следва да се провери обаче дали тази констатация на Комисията за участието на Icap в разглежданите нарушения, направена преди приемане на обжалваното решение, може да опорочи последното поради липса на обективна безпристрастност от страна на Комисията, а оттам и поради нарушение на принципа на добра администрация, предвиден в член 41 от Хартата на основните права, както поддържат жалбоподателите в рамките на второто си оплакване.

271 Съгласно постоянната съдебна практика в административните производства относно картели Комисията е длъжна да спазва правото на добра администрация, закрепено в член 41 от Хартата на основните права (вж. в този смисъл решение от 11 юли 2013 г., Ziegler/Комисия, C-439/11 P, EU:C:2013:513, т. 154 и цитираната съдебна практика).

272 Съгласно член 41 от Хартата на основните права всеки има право засягащите го въпроси да бъдат разглеждани от институциите на Съюза в частност безпристрастно. Това изискване за безпристрастност обхваща, от една страна, субективната безпристрастност, в смисъл че нито един от членовете на съответната институция, който се занимава със съответното дело, не трябва да показва, че е взел страна или е лично предубеден, и от друга, обективната безпристрастност, в смисъл че институцията трябва да осигурява достатъчно гаранции, за да е изключено всяко основателно съмнение по този въпрос (вж. решение от 11 юли 2013 г., Ziegler/Комисия, C-439/11 P, EU:C:2013:513, т. 155 и цитираната съдебна практика).

273 Разглежданото понастоящем основание се отнася само до понятието за обективна безпристрастност. Жалбоподателите поддържат по същество, че съществуват основателни съмнения относно обективната безпристрастност на Комисията, доколкото тя трябва да се произнесе по правилността на собствените си изводи.

274 Налага се обаче изводът, че при обстоятелствата в настоящия случай такова оплакване не може да доведе до отмяната на обжалваното решение. Всъщност следва да се отбележи, че при квалифицирането на разглежданите нарушения или при анализа на участието на Icap Комисията не е упражнила право на преценка, което да бъде опорочено поради липса на обективна безпристрастност, както става ясно след пълния контрол, упражнен от Общия съд при проверка на първото, второто и третото основание.

275 В това отношение следва да се отбележи, че критиките на жалбоподателите се отнасят до това дали са правилни дадената от Комисията квалификация като нарушение с оглед на целта (първо основание) и констатациите за участието на Icap в посочените нарушения (второ и трето основание).

276 Що се отнася, първо, до участието на Icap в разглежданите нарушения, въпросът дали евентуалната липса на обективна безпристрастност от страна на Комисията е можело да засегне законосъобразността на обжалваното решение, се припокрива с въпроса дали констатациите в посоченото решение са подкрепени от представените от Комисията доказателства (вж. в този смисъл решение от 6 юли 2000 г., Volkswagen/Комисия, T-62/98, EU:T:2000:180, т. 270 и от 16 юни 2011 г., Bavaria/Комисия, T-235/07, EU:T:2011:283, т. 226), разгледан при анализа на второто и третото основание.

277 Следователно, дори да се допусне, че е възможно поради евентуалната липса на обективна безпристрастност Комисията неправилно да е приела за установено участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2008 г. или за определени периоди в нарушенията UBS/RBS от 2007 г., Citi/RBS, Citi/DB и Citi/UBS, следва да се отбележи, че обжалваното решение вече подлежи на отмяна в това отношение.

278 Що се отнася до останалите констатации в обжалваното решение, нарушението поради евентуална липса на обективна безпристрастност от страна на Комисията би могло да доведе до отмяна на посоченото решение само ако бъде доказано, че без това нарушение съдържанието на решението е щяло да бъде различно (решение от 6 юли 2000 г., Volkswagen/Комисия, T-62/98, EU:T:2000:180, т. 283). В случая обаче след упражняване на пълен контрол върху релевантните мотиви от това решение бе констатирано, че с изключение на посочените в точка 277 по-горе аспекти, Комисията надлежно е доказала участието на Icap в пет от шестте разглеждани нарушения.

279 Що се отнася, второ, до дадената в обжалваното решение квалификация като нарушения с оглед на целта, следва също да се заключи, че нарушението поради евентуална липса на обективна безпристрастност от страна на Комисията не е можело да се отрази на съдържанието на

посоченото решение, доколкото при анализа на първото основание бе заключено, че при квалифицирането на разглежданите нарушения не е допусната грешка при прилагане на правото или грешка в преценката.

280 Поради това следва да се приеме, че не е налице четвъртото основание.

5. По петото основание: определяне на размера на глобите

281 По това основание жалбоподателите оспорват размера на наложените им глоби. В това отношение те правят няколко оплаквания, сред които и оплакване за непълни мотиви на обжалваното решение.

282 Общият съд счита, че най-напред следва да се разгледа последното оплакване.

283 Жалбоподателите поддържат, че Комисията е обвързана от Насоките от 2006 г. и че съгласно параграф 37 от тях тя трябва да изложи причините, поради които се отклонява от установената от нея обща методология. Според тях в обжалваното решение не е изложена съответна обосновка в това отношение и размерът на глобите е трябвало да бъде определен въз основа на получените от Icap комисиони за посредничество. Жалбоподателите посочват още, че Комисията не излага и достатъчно мотиви по отношение на определянето на размера на наложените глоби. Те смятат, че методологията, изложена от Комисията в писмените ѝ изявления и на проведена в хода на административното производство среща, е прекалено сложна, произволна и неприспособена.

284 В отговор на твърдението за непълнота на мотивите за решението глобата да не се определя въз основа на разходите за посредничество, Комисията посочва, че мотивите ѝ са ясно формулирани в съображение 287 от обжалваното решение.

285 Що се отнася до твърдението за непълнота на мотивите относно приложения метод за изчисляване на глобите, Комисията отбелязва, че в административното производство жалбоподателите са били уведомени за метода, който ще бъде приложен. Тя добавя, че обжалваното решение е надлежно мотивирано, тъй като са посочени тежестта, продължителността и естеството на участието на Icap в разглежданите нарушения. Комисията дава в писмените си изявления допълнителни уточнения относно методологията, следвана от нея в обжалваното решение, макар да подчертава, че не е длъжна да го прави.

286 Следва да се припомни, че в точка 9.3 от обжалваното решение, отнасяща се до размера на глобите, Комисията, първо, подчертава, че е приложила параграф 37 от Насоките от 2006 г., съгласно който особеностите на даден случай или необходимостта да се постигне възпиращ ефект в конкретен случай може да обоснове отклонение от установената в тези насоки методология (съображения 286—288). Второ, тя уточнява, че за да избегне непропорционалност на размера на санкциите, е приложила подходящо намаление при определяне на основния размер на глобата за нарушенията Citi/UBS и Citi/DB, във връзка с които според нея Icap е имало същото поведение, но не пояснява размера на това намаление (съображение 289). Трето, що се отнася до определянето на основния размер на глобата, тя посочва, че е взела предвид тежестта и продължителността на разглежданите нарушения, както и естеството на участието на Icap, без да уточни как те се отразяват на определените основни размери (съображения 290—296). Четвърто, що се отнася до окончателния размер на глобите, при липса на смекчаващи и утежняващи обстоятелства или на превишаване на горната граница от 10 % от оборота той е същият като основния размер (съображения 297—300).

287 Както е прието в постоянната съдебна практика, предвиденото в член 296, втора алинея ДФЕС задължение за мотивиране представлява съществено процесуално изискване, което трябва да се разграничава от въпроса за правилността на мотивите, отнасящ се до материалната законосъобразност на спорния акт. В този смисъл изискваните мотиви трябва да са съобразени с естеството на съответния акт и трябва по ясен и недвусмислен начин да излагат съображенията на институцията, която издава акта, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетата мярка, а на компетентния съд — да упражни своя контрол. Що се отнася конкретно до мотивирането на индивидуалните решения, задължението за мотивиране на този вид решения има за цел, освен да позволи съдебен контрол, да предостави на заинтересованото лице достатъчно информация, за да може то да прецени дали решението евентуално страда от порок, който е основание за оспорване на неговата валидност (вж. решения от 29 септември 2011 г., Elf Aquitaine/Комисия, C-521/09 P, EU:C:2011:620, т. 146—148 и цитираната съдебна практика, от 11 юли 2013 г., Ziegler/Комисия, C-439/11 P, EU:C:2013:513, т. 114 и 115 и от 13 декември 2016 г., Printeos и др./Комисия, T-95/15, EU:T:2016:722, т. 44).

288 Освен това изискването за мотивиране следва да се преценява в зависимост от обстоятелствата по конкретния случай, по-специално в зависимост от съдържанието на акта, от естеството на изложените мотиви и от интереса, който адресатите или други лица, засегнати пряко и лично от акта, могат да имат от получаване на разяснения. Не се изисква мотивите да уточняват всички относими фактически и правни обстоятелства, доколкото въпросът дали мотивите към определен акт отговарят на изискванията на член 296 ДФЕС следва да се преценява с оглед не само на текста, но и на контекста, както и на съвкупността от правни норми, уреждащи съответната материя (решения от 29 септември 2011 г., Elf Aquitaine/Комисия, C-521/09 P, EU:C:2011:620, т. 150, от 11 юли 2013 г., Ziegler/Комисия, C-439/11 P, EU:C:2013:513, т. 116 и от 13 декември 2016 г., Printeos и др./Комисия, T-95/15, EU:T:2016:722, т. 45).

289 Когато Комисията реши да се отклони от изложената в Насоките от 2006 г. обща методология, по силата на която тя се е самоограничила в упражняването на правото си на преценка по отношение на определянето на размера на глобите, като се позове, както в настоящия случай, на точка 37 от посочените насоки, тези изисквания за мотивиране се налагат с още по-голяма сила (решение от 13 декември 2016 г., Printeos и др./Комисия, T-95/15, EU:T:2016:722, т. 48). В това отношение следва да се припомни постоянната съдебна практика, която признава, че Насоките съдържат правило за поведение, поясняващо практиката, която да се следва, правило, което Комисията не може да остави без приложение в определен случай, без да посочи за това причини, съвместими по-специално с принципа на равно третиране (вж. в този смисъл решения от 30 май 2013 г., Quinn Barlo и др./Комисия, C-70/12 P, непубликувано, EU:C:2013:351, т. 53 и от 11 юли 2013 г., Ziegler/Комисия, C-439/11 P, EU:C:2013:513, т. 60 и цитираната съдебна практика). Тези мотиви трябва да бъдат още по-точни, доколкото точка 37 от Насоките се ограничава до общо позоваване на „особеностите на даден случай“, в резултат на което оставя широко право на преценка на Комисията да пристъпи към извънредно адаптиране на основните размери на глобите на засегнатите предприятия. Всъщност в подобен случай спазването от страна на Комисията на гаранциите, предоставени от правовия ред на Съюза в административните производства, сред които задължението за мотивиране, е от още по-основополагащо значение (вж. в този смисъл решение от 21 ноември 1991 г., Technische Universität München, C-269/90, EU:C:1991:438, т. 14).

290 Съдебната практика уточнява също, че мотивите трябва по принцип да бъдат съобщени на заинтересованото лице едновременно с увреждащото го решение. Липсата на мотиви не може да бъде поправена с факта, че заинтересованото лице научава мотивите на решението в хода на производството пред съдилищата на Съюза (решения от 29 септември 2011 г., Elf Aquitaine/Комисия, C-521/09 P, EU:C:2011:620, т. 149, от 19 юли 2012 г., Alliance One International и Standard Commercial Tobacco/Комисия, C-628/10 P и C-14/11 P, EU:C:2012:479, т. 74 и от 13 декември 2016 г., Printeos и др./Комисия, T-95/15, EU:T:2016:722, т. 46).

291 В решението, с което се налага глоба, Комисията е длъжна да изложи мотиви по-специално за размера на наложената глоба и за избрания за определянето му метод (решение от 27 септември 2006 г., Jungbunzlauer/Комисия, T-43/02, EU:T:2006:270, т. 91). Тя следва да посочи в решението си фактите, въз основа на които е преценила тежестта и продължителността на нарушението, без да е необходимо да прави детайлно изложение или да включи цифровите данни, свързани с начина на изчисляване на глобата (решение от 13 юли 2011 г., Schindler Holding и др./Комисия, T-138/07, EU:T:2011:362, т. 243). Комисията трябва обаче да обясни значението, което е придала, и оценката, която е направила на взетите предвид данни (решение от 8 декември 2011 г., Chalkor/Комисия, C-386/10 P, EU:C:2011:815, т. 61).

292 На първо място, в случая трябва да се отбележи, че причините, поради които Комисията е решила да се отклони от методологията в Насоките от 2006 г. съгласно параграф 37 от тях, могат да бъдат изведени от съображение 287 от обжалваното решение. Те се състоят в това, че Icap не е осъществявало дейност на пазара на лихвените деривати в японски йени и че поради това отчитането на стойността на продажбите, тоест на получените комисиони за посредничество, не позволява да се отрази тежестта и естеството на разглежданите нарушения.

293 На второ място, все пак се налага изводът, че в съображение 287 от обжалваното решение не се съдържат пояснения относно предпочетения от Комисията алтернативен метод, а само е дадено общо уверение, че основните размери отразяват тежестта, продължителността и естеството на участието на Icap в разглежданите нарушения, както и необходимостта да се гарантира, че глобите имат достатъчно възпиращо действие.

294 След като е формулирано по този начин, съображение 287 от обжалваното решение не позволява нито на жалбоподателите да се запознаят с основанията за предпочетения от Комисията метод, нито на Общия съд да прецени дали той е основателен. Такава непълнота на мотивите се наблюдава и в съображения 290—296 от посоченото решение, които не съдържат минималната информация, която би позволила да се разбере и провери релевантността и придаденото значение на данните, които Комисията е взела предвид при определяне на основния размер на глобите, а това е в разрез с цитираната в точка 291 по-горе съдебна практика.

295 От писмените изявления на страните е видно, че въпросът за методологията, която Комисията възнамерява да използва, за да изчисли размера на глобите, е бил повдигнат по време на разговор с представителите на жалбоподателите в хода на административното производство. Макар съгласно цитираната в точка 288 по-горе съдебна практика мотивите на даден акт да трябва да се разглеждат с оглед на неговия контекст, не би могло да се приеме, че провеждането на такива неофициални разговори с проучвателна цел може да освободи Комисията от задължението ѝ в обжалваното решение да изясни методологията, която е приложила, за да определи размера на наложените глоби.

296 В точка 176 от писмената защита Комисията изтъква наличието на проверка, която включва пет етапа и позволява да се изчисли основният размер на глобите. При все това съгласно цитираната в точка 290 по-горе съдебна практика такова обяснение, дадено на етапа на производството пред Общия съд, не може да бъде взето предвид при преценка дали Комисията е изпълнила задължението си за мотивиране.

297 С оглед на посоченото по-горе следва да се констатира, че обжалваното решение не съдържа пълни мотиви по отношение на определянето на глобите, наложени на Icap за разглежданите нарушения.

298 Поради това трябва да се приеме, че е налице петото основание и член 2 от обжалваното решение трябва да бъде отменен изцяло, без да е необходимо да се разглеждат останалите изложени по това основание оплаквания, нито тези по шестото основание, което се отнася единствено до законосъобразността на този член.

299 Освен това, доколкото член 2 от обжалваното решение се отменя изцяло, не е необходимо да се разглежда искането за изменение, направено от жалбоподателите при условията на евентуалност.

По съдебните разноски

300 Съгласно член 134, параграф 3 от Процедурния правилник, ако страните са загубили по едно или няколко от предявените основания, всяка страна понася направените от нея съдебни разноски. Общият съд обаче може да реши една от страните да понесе, наред с направените от нея съдебни разноски, и част от съдебните разноски на другата страна, ако обстоятелствата по делото оправдават това.

301 В случая е уважена съществена част от исканията на жалбоподателите. При това положение с оглед на обстоятелствата по делото е справедливо Комисията да заплати направените от нея съдебни разноски и три четвърти от тези на жалбоподателите.

302 Накрая, доколкото жалбоподателите искат Комисията да бъде осъдена да заплати съдебните и „други разноски, направени във връзка с настоящото производство“, следва да се припомни, че съгласно член 140, буква б) от Процедурния правилник за подлежащи на възстановяване съдебни разноски се считат необходимите разходи, направени от страните за целите на производството.

По изложените съображения

ОБЩИЯТ СЪД (втори разширен състав),

реши:

1) Отменя член 1, буква а) от Решение C(2015) 432 окончателен на Комисията от 4 февруари 2015 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39861 — Лихвени деривати в йени) в частта относно периода след 22 август 2007 г.

2) Отменя член 1, буква б) от Решение C(2015) 432 окончателен.

3) Отменя член 1, буква г) от Решение C(2015) 432 окончателен в частта относно периода от 5 март до 27 април 2010 г.

4) Отменя член 1, буква д) от Решение C(2015) 432 окончателен в частта относно периода преди 18 май 2010 г.

5) Отменя член 1, буква е) от Решение C(2015) 432 окончателен в частта относно периода преди 18 май 2010 г.

6) Отменя член 2 от Решение C(2015) 432 окончателен.

7) Отхвърля жалбата в останалата ѝ част.

8) Осъжда Icap plc, Icap Management Services Ltd и Icap New Zealand Ltd да понесат една четвърт от направените от тях съдебни разноски.

9) Осъжда Комисията да заплати направените от нея съдебни разноски и три четвърти от съдебните разноски на Icap, Icap Management Services и Icap New Zealand.

Prek Buttigieg Schalin

Berke Costeira

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 10 ноември 2017 година.

Подписи

Съдържание

I. Обстоятелствата по спора 2

А. Административното производство, в което е прието обжалваното решение 3

Б. Обжалваното решение 3

1. Съответните продукти 3

2. Деянията, в чието извършване е обвинено Icap 4

3. Изчисляването на глобата 5

II. Производството и исканията на страните 5

III. От правна страна 6

А. По допустимостта на документ и на едно от исканията 6

1. По допустимостта на четвъртото искане на жалбоподателите 7

2. По оспорването на допустимостта на изпратено от жалбоподателите писмо 7

Б. По искането за отмяна 7

1. По първото основание: грешки при тълкуване и прилагане на понятието за ограничение или нарушение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС 7

2. По второто основание: грешки при прилагане на понятието „улесняване“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС и на съдебната практика 15

а) По второто твърдение: неспазване от страна на Комисията на изведените в съдебната практика критерии за „улесняване“ 15

1) По първото оплакване: не е доказано, че Icap е знаело за наличието на тайно споразумение между съответните банки в рамките на някои от разглежданите шест нарушения 17

i) По доказването от Комисията на факта, че Icap е знаело за ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2007 г. 19

ii) По доказването от Комисията на факта, че Icap е знаело за ролята на RBS в нарушението UBS/RBS от 2008 г. 20

iii) По доказването на факта, че Icap е знаело за ролята на DB и UBS в нарушенията Citi/DB и Citi/UBS 22

2) По третото оплакване: Icap не е допринесло за изпълнение на общите цели на съответните банки 24

3) По второто оплакване: Icap не е имало намерение да допринася за осъществяването на общите цели на съответните банки 25

б) По третото твърдение: мотивите на обжалваното решение във връзка с извода, че Icap е използвало връзките си, за да окаже влияние върху предлаганите от някои банки проценти, са неправилни 26

в) По първото твърдение: нарушение на принципа на правната сигурност 26

3. По третото основание: неправилна продължителност на разглежданите нарушения 28

а) По продължителността на участието на Icap в нарушението UBS/RBS от 2007 г. 32

б) По продължителността на участието на Icap в нарушението Citi/RBS 33

в) По продължителността на участието на Icap в нарушенията Citi/DB и Citi/UBS 33

г) По продължителността на участието на Icap в нарушението UBS/DB 35

4. По четвъртото основание: нарушение на принципа на презумпцията за невиновност и на принципа на добра администрация 35

5. По петото основание: определяне на размера на глобите 39

По съдебните разноски 42